Passende beoordeling reconstructie N331

Eenheid wegen en kanalen

Definitief

8 april 2011

provincie overijssel

Colofon

Datum
8 april 2011 (definitieve versie)

Auteur:
[redacted] (ARCADIS)
Definitief

Adresgegevens
Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon [redacted]
Fax [redacted]
www.overijssel.nl
[redacted]

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel en status rapport	5
2	**Plangebied en ingreep**	**7**
2.1	Beschrijving plangebied	7
2.2	Voorgenomen ingreep	8
2.3	Natuurmaatregelen	11
2.4	Ingreep in relatie tot Natura 2000-gebieden	13
3	**Wettelijk kader**	**15**
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	15
3.2	Onderzoek voor vergunningverlening bij een Natura 2000-gebied	16
3.3	Resultaten oriëntatiefase	16
3.4	Passende beoordeling	17
3.5	Relevante definities	17
4	**Beoordelingskader**	**19**
4.1	Aanwijzing en status Natura 2000-gebieden	19
4.2	Instandhoudingsdoelstellingen	20
4.2.1	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	20
4.2.2	Zwarte Meer	21
4.2.3	Wieden	22
4.3	Afbakening habitattypen en soorten	23
4.4	Mogelijke effecten op Natura 2000	25
4.4.1	Varianten	26
4.5	Gevoeligheden voor storende factoren	26
4.6	Beoordelingskader	28
5	**Huidige situatie**	**29**
5.1	Natura 2000-gebied uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	29
5.1.1	Gebiedsbeschrijving	29
5.1.2	Habitattypen	29
5.1.3	Habitatrichtlijnsoorten	30
5.1.4	Vogelrichtlijnsoorten	30
5.2	Natura 2000-gebied Zwarte Meer	31
5.2.1	Gebiedsbeschrijving	31
5.2.2	Habitattypen	31
5.2.3	Habitatrichtlijnsoorten	33
5.2.4	Vogelrichtlijnsoorten	33
5.3	Natura 2000-gebied Wieden	35
5.3.1	Gebiedsbeschrijving	35
5.3.2	Habitattypen	35
5.3.3	Habitatrichtlijnsoorten	35
5.3.4	Vogelrichtlijnsoorten	36
5.4	Samenvatting kwalificerende waarden per wegvak	36
6	**Effectbeschrijving**	**37**
6.1	Effecten door ruimtebeslag	37
6.1.1	Werkwijze	37
6.1.2	Ruimtebeslag op leefgebied broedvogels en niet-broedvogels	38
6.1.3	Meervleermuis	38
6.1.4	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	38

6.1.5 Zwarte Meer 39
6.1.6 Wieden 39
6.2 Effecten van verstoring 40
6.2.1 Werkwijze geluid 40
6.2.2 Resultaten geluidsberekeningen 40
6.2.3 Zwarte Meer 41
6.3 Effecten van versnippering/ barrièrewerking 41
6.4 Effecten van vermesting 42
6.4.1 Werkwijze en resultaten 42
6.4.2 Effecten op Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen 42

7 Beoordeling effecten 43
7.1 Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht 43
7.2 Zwarte Meer 45
7.3 Wieden 46
7.4 ADC-toets 47
7.5 Cumulatie 47

8 Conclusie 49
8.1 Effecten ruimtebeslag 49
8.1.1 Begrenzing Natura 2000 49
8.1.2 Effecten op habitattypen 49
8.1.3 Effecten op habitatsoorten 50
8.2 Toetsing aan de natuurbeschermingswet 1998 50
8.3 Mitigerende maatregelen 50
8.3.1 Algemene maatregelen 50
8.3.2 Vissen 50

9 Bronnen 53

Bijlage 1 Ligging Natura 2000-gebieden rondom de N331 55
Bijlage 2 Voorkomen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in Zwarte Meer 57
Bijlage 3 Voorkomen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht 59
Bijlage 4 Resultaten inventarisatie vleermuizen 61
Bijlage 5 Resultaten inventarisatie vissen 63
Bijlage 6 Ligging telgebieden niet-broedvogels 65
Bijlage 7 Berekeningen oppervlak ruimtebeslag Natura 2000-begrenzing bij ombouw N331 67
Bijlage 8 Analyse verstoring rietzanger Zwarte Meer 69
Bijlage 9 Instandhoudingsdoelstellingen Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht 71
Bijlage 10 Instandhoudingsdoelstellingen Zwarte Meer 75
Bijlage 11 Instandhoudingsdoelstellingen Wieden 81

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De provincie Overijssel is voornemens om het wegvlak tussen Zwartsluis en Vollenhove van de provinciale weg N331 te gaan herinrichten als gebiedsontsluitingsweg (GOW-A) in het kader van het provinciale categoriseringsplan. Onderdeel hiervan is het omleiden van langzaam gemotoriseerd verkeer van de provinciale weg N331. Om dit te bewerkstelligen zijn er maatregelen voorgesteld waardoor er een duidelijke scheiding ontstaat tussen langzaam verkeer en snelverkeer op het wegvak tussen Zwartsluis en Vollenhove.

Gezien de ligging van de voorgenomen ingreep nabij Natura 2000-gebieden heeft voor de beoordeling van de plannen in januari 2008 een eerste toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 plaatsgevonden (ARCADIS, 2008). Het gaat om de volgende Natura 2000-gebieden:

- Zwarte Meer.
- Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.
- Wieden.

Bij de oriëntatiefase zijn voor de ingreep in eerste instantie twee alternatieven beoordeeld. Na deze toetsing heeft de opdrachtgever besloten om bij de uitvoering te kiezen voor de variant die de minste kans heeft op mogelijke significante negatieve effecten op de betrokken Natura 2000-gebieden. Het voorkeursalternatief bestaat uit het omleiden van landbouwverkeer parallel aan de N331, maatregelen die hiervoor worden uitgevoerd zijn onder meer het verleggen, verbreden en doortrekken van de huidige parallelweg aan de zuidkant van de N331.
Uit de oriëntatiefase volgt dat voor het voorkeursalternatief significante negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. Om dit te onderzoeken is een Passende Beoordeling uitgevoerd. Parallel hieraan is een plan-m.e.r.-procedure doorlopen.

Sindsdien is het plan op een aantal punten aangepast, welke alleen van invloed zijn op negatieve gevolgen door ruimtebeslag. Aanvullend zijn de effecten door vermesting onderzocht, dit aspect is niet meegenomen bij de oriëntatiefase. Tevens is er op een locatie een nieuwe variant toegevoegd. Deze planaanpassingen zijn in dit onderzoek meegenomen. Als gevolg hiervan is het noodzakelijk geweest op een aantal punten de effectbeoordeling uit de oriëntatiefase te herzien.

De voorliggende Passende beoordeling is door ARCADIS opgesteld in opdracht van de Provincie Overijssel.

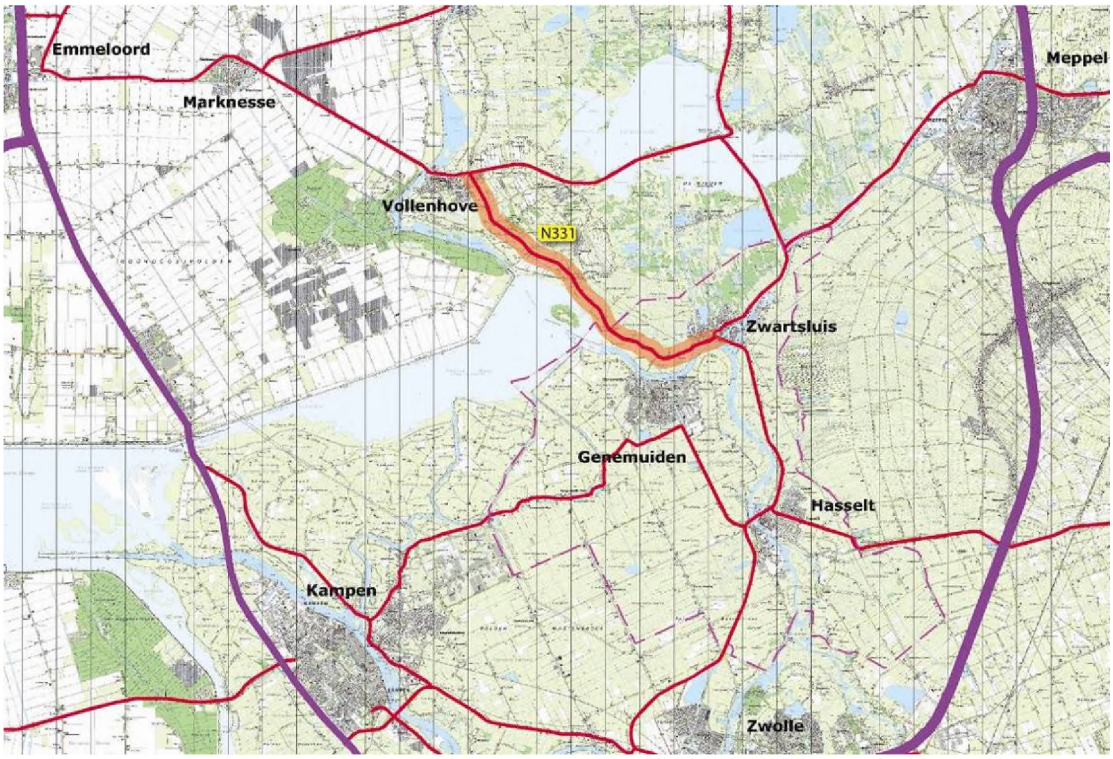
1.2 Doel en status rapport

Dit rapport bevat de Passende Beoordeling als bedoeld artikel 19f van de Natuurbeschermingswet 1998. Het rapport geeft de informatie waarmee het Bevoegd Gezag voor de Natuurbeschermingswet kan beoordelen of, en zo ja onder welke voorwaarden, vergunning verleend kan worden voor de uitvoering van de ombouw van de provinciale weg N331.

2 Plangebied en ingreep

2.1 Beschrijving plangebied

Het gebied waar het project plaats gaat vinden wordt uit praktische overwegingen van oost naar west onderverdeeld in drie deelgebieden, namelijk: wegvak rotonde Westeinde-Barsbekergemaal, wegvak Barsbekergemaal-De Krieger en wegvak De Krieger-Schaarweg.
De totale lengte van dit traject is ongeveer 9 kilometer.

Afbeelding 3.1 Ligging N331 gedeelte Zwartsluis-Vollenhove

Een deel van het plangebied grenst aan de volgende Natura 2000-gebieden:

- Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
- Zwarte Meer
- Wieden

Van de bovenstaande gebieden is alleen het Zwarte Meer definitief aangewezen (januari 2010), voor de overige gebieden gelden ontwerp aanwijzingsbesluiten. De ligging van de verschillende Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied is weergegeven in bijlage 1.

Wegvak rotonde Westeinde - Barsbekergemaal
Dit wegvak van ruim 2,5 kilometer ligt in een open polderlandschap. Ten noorden van dit traject ligt de Barsbekerbinnenpolder, ten zuiden hiervan en de Oostelijke Buitenlanden en de Broeken polder. De N331 ligt op een dijk die de overgang vormt van het veenweidegebied met de voormalige Zuiderzeekust.

Aan de noordkant van het traject ligt een poldergebied doorsneden met slootjes, het landschap wordt gekenmerkt door openheid en grootschaligheid en wordt in het streekplan Overijssel 2000+ aangeduid als karakteristiek waardevol open grootschalig landschap. Dit gebied valt onder het Natura 2000-gebied Wieden. Aan de zuidkant liggen de uiterwaarden van het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan voornamelijk uit weilanden en graslanden, waarin kolken en rietlanden voorkomen. Dit deel valt onder het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Wegvak Barsbekergemaal - De Krieger

Dit wegvak van circa 2 kilometer ligt in een open polderlandschap. Ten noorden van dit traject ligt de Barsbekerbinnenpolder, ten zuiden hiervan de Groote Buitenlanden. Ongeveer 1 kilometer voor De Krieger wordt de N331 van de dijk afgeleid en komt aan de kant van de Barsbekerbinnenpolder achter de dijk te liggen. De parallelweg gaat hier de dijk over en eindigt ter hoogte van het huis Oppen Swolle 62 in de Groote Buitenlanden op de N331.
Aan de noordkant van het traject ligt een poldergebied doorsneden met slootjes, het landschap wordt hier gekenmerkt door openheid en grootschaligheid en is in het streekplan Overijssel 2000+ aangeduid als karakteristiek waardevol *open grootschalig landschap*. Dit gebied aan de noordkant valt onder het Natura 2000-gebied Wieden. Aan de zuidkant van de N331 liggen de uiterwaarden die bestaan voornamelijk uit graslanden en rietlanden met kolken. In vergelijking met het wegvak rotonde Westeinde-Barsbekergemaal heeft dit een natuurlijker karakter en liggen hier meer terreinen van natuurbeherende organisaties. Aan de oevers van het Zwarte Meer liggen brede rietkragen en moerasvegetaties. Dit zuidelijke deel valt onder het Natura 2000 gebied Zwarte Meer.

Wegvak de Krieger - Schaarweg

In dit wegvak van circa 4,5 km (Het Hoge land van Vollenhove) ligt het maaiveld als gevolg van een keileemopduiking, circa 5 meter boven het omringende gebied. Het hier aanwezige kleinschalige kampenlandschap wordt gekenmerkt door een besloten karakter met veel beplantingselementen. Dit deel is in het streekplan Overijssel 2000+ aangeduid als karakteristiek waardevol *besloten kleinschalig landschap*. Het wegtracé volgt grotendeels de overgang van hoog naar laag.
De historische bebouwing ligt momenteel aan de parallelweg, evenwijdig aan het tracé. Langs de weg zelf staat nagenoeg geen beplantingen met uitzondering van enkele abelen, eiken en essen tussen het huidige en het historische tracé. Er bevindt zich een bijzonder object lang dit deel van de weg: [redacted], ter hoogte van hectometerpaal 23, met enkele gebouwde monumenten. Langs dit wegvak liggen geen Natura 2000-gebieden.

2.2 Voorgenomen ingreep

Hier worden met betrekking tot de ingreep alleen de maatregelen genoemd die invloed kunnen hebben op Natura 2000-gebieden.

Wegvak rotonde Westeinde - Barsbekergemaal

De hoofdrijbaan ligt bovenop de dijk met een aan de zuidzijde naastgelegen fietspad.
De voorgestelde maatregel betreft het verwijderen van het fietspad wat bovenop de dijk ligt en het centreren en verbreden van de hoofdrijbaan van 6,5 meter naar 7,2 meter. Hierbij vindt naast bermverbreding ook bermverharding plaats. De bermverbreding vindt plaats binnen het huidige aanwezige dijkprofiel. Op een beperkt aantal plaatsen zal dit profiel worden verbreed, in verband met te weinig aanwezige ruimte.

<u>Tussen rotonde Westeinde tot aan de Veerweg</u>

De aanwezige parallelwegen aan de noord- en zuidzijde op dit weggedeelte moeten, na verbreding, dienst doen als ontsluitingsweg voor het langzaam gemotoriseerd verkeer. Aan de zuidkant zal de aanwezige parallelweg worden verbreedt van circa 2,5 meter tot een breedte van 4,0 meter. Hiervoor zal de bermsloot langs de bestaande parallelweg over de gehele lengte moeten worden verplaatst en verbreed.
Aan de noordzijde wordt de bestaande parallelweg verbeterd door de weg te voorzien van een nieuwe deklaag.
Op de plaats van de huidige T-splitsing bij de Veerweg wordt een rotonde aangelegd.

Tussen de Veerweg en Barsbekergemaal

Op dit gedeelte bevindt zich alleen aan de zuidzijde (deels) een parallelweg. Deze parallelweg zal worden verbreedt van circa 2,5 meter tot een breedte van 4,0 meter. Hiervoor zal de bermsloot langs de parallelweg over de gehele lengte moeten worden verplaatst en verbreed.
Aan de noordzijde van de N331 zal een nieuwe ontsluitingparallelweg aangelegd worden, bestaande uit gasbetonblokken. Op een aantal plekken zal daarom aanpassing van het huidige slootprofiel noodzakelijk zijn. De maatregelen bestaan daar uit het verplaatsen en verbreden van de bermsloot.

Wegvak Barsbekergemaal - de Krieger

Op dit wegvak heeft de bestaande hoofdrijbaan een zelfde beeld als het wegvak Westeinde-Barsbekergemaal. De voorgestelde maatregelen zoals het verwijderen van het fietspad op de dijk en het verbreden van de hoofdrijbaan en de berm, worden hier ook voorgesteld. Eveneens wordt hier de voorgestelde bermverharding toegepast. De bermverbreding vindt plaats binnen het huidige aanwezige dijkprofiel. Op een beperkt aantal plaatsen zal dit profiel worden verbreed, in verband met te weinig aanwezige ruimte.
Op dit wegvak bevindt zich alleen aan de zuidzijde (deels) een parallelweg. De voorgestelde maatregel is de parallelweg aan de zuidzijde door te trekken naar de aansluiting van de reeds bestaande parallelweg voorbij het kruispunt De Krieger.

Tussen Barsbekergemaal en woning Oppen Swolle 62

Verbreden van de bestaande parallelweg van 2,5 naar 4,0 meter. Aan de zuidkant van de N331 zal hiervoor de bermsloot langs de huidige parallelweg, vanaf het Barsbekergemaal tot voor het huis Oppen Swolle 62, moeten worden verplaatst en verbreed. Rond de woning Oppen Swolle 62 is er sprake van twee varianten (1C1/1C2). Deze zijn in een tekstkader toegelicht en afbeelding 3.2 weergegeven.

Tussen Oppen Swolle 62 en De Krieger

Met betrekking tot de ligging van de door te trekken zuidelijke parallelweg (doortrekken van huidige parallelweg punt is er sprake van twee varianten tussen Oppen Swolle 62 en De Krieger (1A1/1A2). Deze zijn in tekstkader toegelicht en afbeelding 3.3 weergegeven.

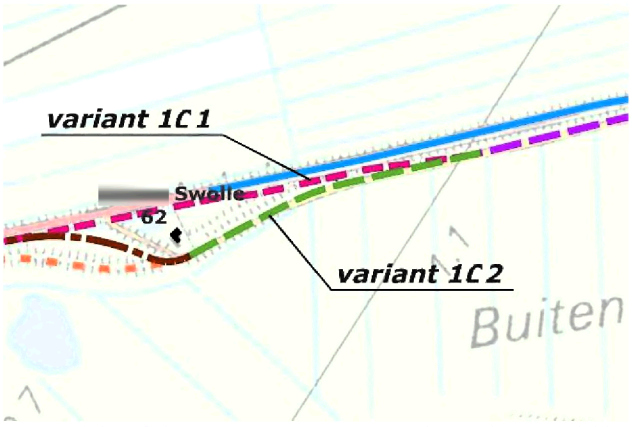
Varianten bij woning Oppen Swolle 62: 1C1 en 1C2

Variant 1C1 (nieuwe parallelweg aan noordzijde woning Oppen Swolle 62 naast N331):

In variant 1C1 wordt de ruimte voor de woning Oppen Swolle 62 gebruikt om hier een nieuwe parallelweg direct naast de N331 te leggen. De nieuwe parallelweg heeft een logisch vervolg op de bestaande parallelweg en ligt niet meer op de dijk die aan de zuidzijde van de woning ligt.
Deze variant kan alleen aansluiten op variant 1A1, waar het bestaande fietspad naast de N331 wordt verbreed tot parallelweg.

Variant 1C2 (aanpassing bestaande parallelweg op de dijk aan zuidzijde woning Oppen Swolle 62)

In variant 1C2 wordt de bestaande parallelweg aan de zuidzijde van de woning Oppen Swolle 62 verbreed tot 4,0 meter. Deze variant kan aansluiten op zowel variant 1A1 (waar het bestaande fietspad naast de N331 wordt verbreed tot parallelweg) als variant 1A2 (nieuwe parallelweg op de dijk).

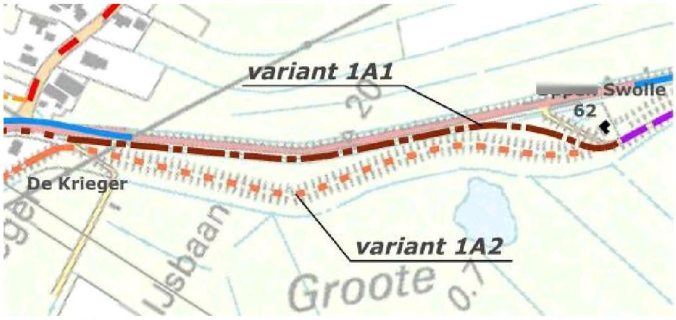
Afbeelding 3.2 Varianten 1C1 (roze stippellijn) en 1C2(groene stippellijn)

Varianten 1A1 en 1A2

De bestaande parallelweg vanaf de aansluiting Veerweg tot nabij het woonhuis Oppen Swolle 62 ligt naast de dijk. Bij het woonhuis Oppen Swolle 62 gaat deze parallelweg naar de kruin van de dijk en sluit vervolgens rechtstreeks aan op het fietspad/hoofdrijbaan N331. Vanaf Oppen Swolle 62 tot de aansluiting de Krieger zijn twee varianten mogelijk.

Variant 1A1 (parallelweg op de dijk):
Een nieuw aan te leggen parallelweg die op de kruin van de dijk ligt vanaf Oppen Swolle 62 tot aan de aansluiting de Krieger. De nieuwe parallelweg heeft daarmee een logisch vervolg om op de hoogte te blijven op de kruin van de dijk.

Variant 1A2 (parallelweg tussen dijk en N331):
Een nieuw aan te leggen parallelweg die tussen de dijk en de bestaande hoofdrijbaan ligt vanaf Oppen Swolle 62 tot aan de aansluiting de Krieger., op de plaats van het huidige fietspad.
Er is genoeg ruimte tussen de te reconstrueren hoofdrijbaan en de teen de dijk om hier een nieuwe parallelweg aan te leggen. Hierdoor wordt het verkeer gebundeld met de hoofdrijbaan.

Afbeelding 3.3 Varianten 1A1 (bruine stippellijn) en 1A2 (oranje stippellijn)

Kruispunt De Krieger, rond woonhuis Oppen Swolle 60
De voorgestelde maatregel is dat de nieuwe parallelweg van het wegvak Barsbekergemaal-De Krieger aansluit op de bestaande parallelweg voorbij het kruispunt De Krieger. Ter hoogte van De Krieger is met betrekking tot de ligging van de nieuwe parallelweg in relatie tot het woonhuis Oppen Swolle 60 sprake van 2 varianten. Deze zijn in onderstaand tekstkader beschreven. In afbeelding 3.4 zijn beide varianten weergegeven.

Varianten 1B1 en 1B2

Variant 1B1 (parallelweg achter woning Oppen Swolle 60 langs):
In variant 1B1 wordt de parallelweg achterlangs het woonhuis Oppen Swolle 60 geleid, omdat er relatief weinig ruimte aan de voorzijde van de woning is. Hierdoor moet er wel grond worden aangekocht om een doorsnijding te maken naar de parallelweg/fietspad richting Vollenhove. Daarnaast moet er een aparte doelgroepenweg worden aangelegd vanaf de Krieger, waar het landbouwverkeer veilig kan oversteken.

Variant 1B2 (parallelweg voor woning Oppen Swolle 60 langs):
In variant 1B2wordt de relatief beperkte ruimte voor de woning gebruikt om hier de parallelweg langs te leggen. Door het kruispunt iets te verschuiven richting de zijweg Barsbeek ontstaat er ruimte voor een parallelweg voor het woonhuis Oppen Swolle 60.

Afbeelding 3.4 Varianten 1B1 en 1B2

Wegvak De Kieger - Schaarweg
Langs de N331 liggen op dit traject geen Natura 2000-gebieden, invloeden op beschermde gebieden is niet aan de orde.

Uitgangspunten realisatie bermsloten
- De verplaatste bermsloten zullen verbreed worden;
- Er vindt een netto toename plaats van open water (bermsloten) over het hele plangebied;
- De oeverzone van de gerealiseerde bermsloten zal breder zijn en uit een flauwer talud bestaan. Hierbij zullen in de nieuwe situatie meer kansen voor natuur zijn.

2.3 Natuurmaatregelen

Onderdeel de plannen voor de N331 is het treffen van maatregelen voor het behouden en versterken van natuurwaarden. Het gaat om specifieke gebiedsgebonden natuurwaarden, die met weinig inspanningen parallel aan de uitvoering plaats kunnen vinden. Het uitgangspunt is dat natuurwaarden kunnen profiteren van de herinrichting. De natuurmaatregelen zijn opgesteld voor beide alternatieven.

Realisatie kievitsbloemhooiland

In het gebied langs het Zwarte Water en Zwarte Meer komt in de uiterwaarden het bijzondere vegetatietype kievitsbloemhooiland voor. Noordwest Overijssel herbergt een van de grootste populaties in Europa van de aspectbepalende plantensoort wilde kievitsbloem. Het kievitsbloemhooiland komt voor op klei en klei-op-veengronden, in de overgangen van het rivierengebied naar het laagveengebied, waar van nature de rivierpeilfluctuaties sterk aanwezig waren (tot de afsluiting van de Zuiderzee). Het vegetatietype komt verspreid in het gebied voor op terreinen van Natuurmonumenten, Landschap Overijssel, maar ook particulieren.
De Provincie Overijssel wil invulling geven aan de natuurmaateregelen door realisatie van van ca. 6 hectare kievitsboemhooiland in de directe omgeving van de N331. De maatregelen bestaan uit de aankoop van percelen, inrichting en omvormingsbeheer.

Ligging percelen
De ligging van de percelen voor aankoop liggen in de Broekenpolder (zie afbeelding 3.6), binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Op het percelen staat momenteel maïs. De totale oppervlakte is ca. 6 hectare. In het naastliggende perceel aan de oostzijde kwamen tot voor kort wilde kievitsbloemen voor, mogelijk zijn er nu nog exemplaren aanwezig. Dit perceel bestaat uit grasland met reliëf (zandkopjes), en vormt een geschikt biotoop voor de wilde kievitsbloem. Vestiging van wilde kievitsbloem op de aan te kopen percelen kan daarom naar verwachting gemakkelijk plaatsvinden. De aankoop biedt kansen voor een relatief groot, vlakdekkend, aaneengesloten gebied binnen de Broekenpolder.

Afbeelding 3.6: Ligging gronden voor aankoop in de Broekenpolder

Beheer en inrichting

Afhankelijk van de huidige toestand van de bodem duurt de realisatie van kievitsbloemhooiland naar schatting ca. 7-10 jaar. Randvoorwaarde om te spreken van herstel is met name de vestiging en handhaving van de wilde kievitsbloem. De heersende abiotiek dient te voldoen aan de minimale vereisten van het vegetatietype. De maatregelen worden opgetseld en uitgevoerd in overleg met de betrokken partijen, o.a. Natuurmonumenten.

Beheer

Voor succesvolle ontwikkeling van kievitsbloemhooiland op de percelen is naar verwachting de eerste jaren omvormingsbeheer nodig. Door de, mogelijk jarenlange landbouwkundige functie heeft stikstof zich in de bodem opgehoopt. Na werving van de percelen wordt daarom eerst bodemonderzoek uitgevoerd om het stikstofgehalte te bepalen. Afhankelijk van de uitkomst van het bodemonderzoek, is 0 tot 10 jaar uitmijnen noodzakelijk.
Na omvormingsbeheer vindt bestendig beheer plaats:

- Maaien en afvoeren (hooilandbeheer zonder bemesting), 2x per jaar tussen 15 juni-15 juli en vervolgens eind van de zomerperiode).

Of

- nabeweiden i.p.v. 2de maaibeurt (veebezetting: 1 koe/paard per hectare). Belangrijk is dat de vegetatie kort de winter in gaat.

Inrichtingsmaatregelen

De te trefffen inrichtingsmaatregelen bestaan uit het aanbrengen van relief op de percelen. Een uiterwaard met veel relief vormt een geschikte groeiplaats voor kievitsbloemhooiland.

Borging

Voorafgaand aan de bestemmingsplanprocedures worden er overeenkomsten afgesloten met de betrokken instanties: gemeenten, Waterschap en Natuurmonumenten. Deze overeenkomsten regelen o.m. de overdracht van eigendom, toekomstig beheer en onderhoud, financiële zaken en bestemmingsplanafspraken. Na het uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen en omvormingsbeheer worden de percelen overgedragen aan Natuurmonumenten. Deze instantie zal als eigenaar de verantwoordelijkheid hebben over de uitvoering van het bestendig beheer.

2.4 *Ingreep in relatie tot Natura 2000-gebieden*

Wegvak	**Positie t.o.v. N331**	**Natura 2000-gebied**	**Ingreep**
Rotonde Westeinde-Barsbekergemaal	Noord	Wieden	Verbeteren bestaande parallelweg (tot rotonde Veerweg)
			Aanleggen ontsluitingsparallelweg met gasbetonblokken(tot Barsbekergemaal)
			Lokaal verbreden en verplaatsen bermsloot (tussen Veerweg en Barsbekergemaal)
	Zuid	Zwarte Water	Verbreden bestaande parallelweg
			Aanleg rotonde i.p.v. T-splitsing bij de Veerweg
			Verbreden en verplaatsen bermsloot over gehele lengte
Barsbekergemaal-De Krieger	Noord	Wieden	Geen
	Zuid	Zwarte Meer	Verbreden bestaande parallelweg (tot woning Oppen Swolle 62).
			Verbreden en verplaatsen bermsloot
			Rond woning Oppen Swolle 62 variant 1C1: aanleg nieuwe parallelweg langs N331 variant 1C2: verbreden bestaande parallelweg
			Oppen Swolle 62 tot De Krieger: varianten 1A1/1B2: bestaand fietspad vervangen varianten 1A2/1B1: aanleg nieuwe parallelweg over dijk
De Krieger-Schaarweg	n.v.t.	geen	n.v.t.

Tabel 3.1 Samenvatting van de ingreep in relatie tot de Natura 2000-gebieden.

3 Wettelijk kader

3.1 Natuurbeschermingswet 1998

Algemeen

Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn verschillende categorieën beschermde natuurgebieden aangewezen of in procedure van aanwijzing: Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden en de voormalige Beschermde Natuurmonumenten (deze laatste alleen voor zover voor zover die samenvallen met een Vogel- of Habitatrichtlijngebied). Samen vormen deze gebieden in heel Europa het internationale netwerk Natura 2000. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten. De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen: bescherming van gebieden en bescherming van soorten.

Vergunningsplicht

Om de instandhoudingsdoelstellingen te waarborgen, geldt er een vergunningsplicht voor alle plannen en projecten die mogelijkerwijs (significante) gevolgen hebben voor een Natura 2000-gebied. Uitgangspunt in de Natuurbeschermingswet 1998 is dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een significant verstorend effect kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Een vergunning voor een project kan alleen worden verleend, indien vooraf zeker is dat de natuurlijke kenmerken van een gebied niet worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken èn wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang.

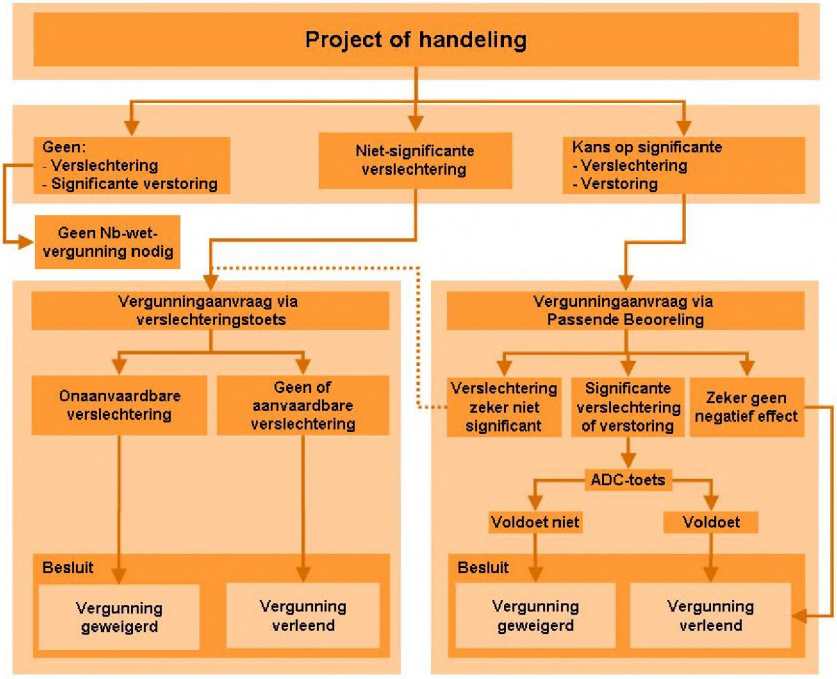
<u>Instandhoudingsdoelstellingen</u>

De te beschermen waarden zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van de afzonderlijke gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen bevatten de beschrijving van de gewenste ontwikkeling en/of het behoud van de (in ontwerp) aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten. De Nederlandse Vogelrichtlijngebieden zijn allemaal aangewezen, de Habitatrichtlijngebieden zijn ten dele aangewezen. De overige Habitatrichtlijngebieden zijn aangemeld bij de Europese Commissie. Momenteel werkt de Nederlandse overheid aan de definitieve aanwijzing van deze gebieden, voor een aantal Natura 2000-gebieden zijn de definitieve aanwijzingsbesluiten vastgesteld. Voor nog niet definitief aangewezen Natura 2000-gebieden met overlap tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, wordt de gezamenlijke aanwijzing in één document gepubliceerd. In veel gevallen zijn ook kleine wijzigingen ten aanzien van de Vogelrichtlijn doorgevoerd. Echter zolang de aanwijzing nog niet definitief is, zijn de oorspronkelijke Vogelrichtlijnaanwijzingen nog juridisch bindend.

Inmiddels is uit jurisprudentie van de Raad van State wel gebleken dat van de nieuwe ontwerp aanwijzingsbesluiten wel schaduwwerking uit gaat. Dit betekent dat hangende de definitieve aanwijzing de beoordeling van de gevolgen van een plan of project wordt uitgevoerd op basis van de soorten en habitats die in de oorspronkelijke en nieuwe ontwerp aanwijzingsbesluiten staan.
Op de website van het ministerie van LNV zijn de aanwijzingsbesluiten gepubliceerd[1].
In deze rapportage zijn de ontwerp aanwijzingsbesluiten en definitieve aanwijzingsbesluiten van de betrokken Natura 2000-gebieden weergeven in bijlagen 9, 10 en 11. Voor de beoordeling is gebruik gemaakt van deze aanwijzingsbesluiten.

3.2 Onderzoek voor vergunningverlening bij een Natura 2000-gebied

Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, moet een Passende Beoordeling uitgevoerd worden. Als er wel verslechtering van de kwaliteit van habitats op kan treden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en er hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is er geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden. In onderstaande figuur 2.1 is het bovensteende schematisch weergegeven.

Afbeelding 2.1 Stroomschema Natuurbeschermingswet 1998
Bron: Handreiking Nb-wet, ministerie van LNV.

3.3 Resultaten oriëntatiefase

In het studiegebied liggen drie Natura 2000-gebieden, te weten ''Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht" en "Zwarte Meer" en "Wieden". In januari 2008 is door ARCADIS een oriëntatiefase Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd voor de opwaardering van de N331. Hierbij zijn twee alternatieven beoordeeld. Na toetsing heeft de opdrachtgever besloten om bij de uitvoering te kiezen voor het alternatief die de minste kans heeft op mogelijke significante negatieve effecten. Het alternatief variant waarbij de omleiding van landbouwverkeer parallel aan N331 wordt gerealiseerd, heeft de voorkeur gekregen.

[1] http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/

Voor het voorkeursalternatief zijn de volgende conclusies getrokken:

- Het optreden van (significant) negatieve effecten kan niet worden uitgesloten. Negatieve effecten kunnen optreden door vernietiging, verstoring, versnippering en vermesting.
- In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is de procedure voor vergunningverlening aan de orde.
- Omdat het hierbij gaat om mogelijke significante effecten is het nodig om een passende beoordeling uit te laten voeren.
- Negatieve invloeden op Beschermde Natuurmonumenten zijn niet aan de orde.

Sindsdien is het plan op een aantal punten aangepast, welke alleen van invloed zijn op negatieve gevolgen door ruimtebeslag. Deze aspecten zijn onderzocht bij het opstellen van de Passende Beoordeling.

3.4 Passende beoordeling

Een passende beoordeling moet worden gemaakt voor een project of handeling, die significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied. De centrale vraag van de Passende Beoordeling is of de uitvoering van de ombouw van de N331 de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied kan aantasten (art. 19g). Of sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken dient te worden bezien in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.

3.5 Relevante definities

In de Passende Beoordeling komen zaken als verslechtering, verstoring en significantie aan de orde. Deze begrippen worden hieronder uitgelegd.

Verslechtering

Onder verslechtering wordt de fysische aantasting van een habitat verstaan. Hiervan is sprake als:

- het oppervlakte habitat afneemt;
- het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op lange termijn noodzakelijk zijn, in dalende lijn gaat in vergelijking tot de instandhoudingsdoelstellingen;
- het met de staat van instandhouding van de met deze habitat geassocieerde soorten in dalende lijn gaat in vergelijking tot de instandhoudingsdoelstellingen.

Verstoring

In tegenstelling tot de kwaliteitsverslechtering heeft verstoring geen directe invloed op de fysische kenmerken van een gebied; een verstoring betreft soorten en is vaak in de tijd beperkt (geluid, licht, etc.). Belangrijke parameters zijn intensiteit, duur en frequentie van de verstoring. Verstoring van een soort in een gebied treedt op wanneer de betreffende soort het gevaar hier loopt niet langer een levensvatbare component van het natuurlijke habitat te zullen blijven.

Significantie

Een significant effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitattype of soort zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen (Steunpunt Natura 2000, 2009). In het kader van de inschatting van de effecten die het plan of project kan hebben, moet de significantie van die gevolgen met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied waarop het plan of project betrekking heeft (Europese Commissie, 2000). Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006).

4 Beoordelingskader

4.1 Aanwijzing en status Natura 2000-gebieden

De delen van de Natura 2000-gebieden rond het plangebied, zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebieden en/of Habitatrichtlijngebied. Een overzicht van de status van de verschillende gebieden is in de onderstaande tabel weergegeven.

Wegvak	**Positie t.o.v. N331**	**Natura 2000-gebied**	**Status**
Rotonde Westeinde-Barsbekergemaal	Noord	Wieden	Vogelrichtlijngebied
	Zuid	Zwarte Water	Vogelrichtlijngebied
Barsbekergemaal-De Krieger	Noord	Wieden	Vogelrichtlijngebied
	Zuid	Zwarte Meer	Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied (definitief aangewezen)
De Krieger-Schaarweg	n.v.t.	geen	n.v.t.

Tabel 4.1 Ligging en status Natura 2000-gebieden per wegvak ten opzichte van de N331

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht / Wieden

De gebieden Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en de Wieden zijn alleen aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied, hierop zijn in principe de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor habitattypen en habitatrichtlijnsoorten volgens de Natuurbeschermingswet 1998 niet van kracht. Om een volledig beeld van de effecten van de ingreep op de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden weer te geven, zijn de habitatrichtlijnsoorten en habitattypen wel meegenomen bij de analyse. Uit de basisgegevens blijkt onder meer dat een aantal habitatrichtlijnsoorten en een habitattype wel in de invloedsfeer van de ingreep voorkomen. De instandhoudingsdoelstellingen van de Habitatrichtlijn worden voor deze gebieden wel getoetst.

Zwarte Meer

Het Zwarte Meer is in januari 2010 definitief aangewezen als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor habitattypen en habitatrichtlijnsoorten volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn van kracht.

4.2 Instandhoudingsdoelstellingen

4.2.1 Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Kwalificerende waarden Habitatrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Habitattypen		
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>
H6430 Ruigten en zomen	=	=
H6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	>	=
H91F0 Droge hardhoutbossen	>	>
Soorten		
H1134 Bittervoorn	=	=
H1149 Kleine modderkruiper	=	=

Kwalificerende waarden Vogelrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Broedvogels		
A021 Roerdomp	>	>
A119 Porseleinhoen	=	=
A122 Kwartelkoning	=	=
A197 Zwarte stern	>	>
A298 Grote karekiet	>	>
Niet-broedvogels		
A037 Kleine zwaan	=	=
A041 Kolgans	=	=
A050 Smient	=(<)	=
A054 Pijlstaart	=(<)	=
A056 Slobeend	=	=
A125 Meerkoet	=	=
A156 Grutto	=	=

Tabel 4.2 Instandhoudingsdoelstellingen Uiterwaarden Zwarte water en Vecht
Bron: Ontwerp aanwijzingsbesluit zoals gepubliceerd op www.minlnv.nl

Toelichting:
= Behoud
> Uitbreiding
< Vermindering is toegestaan
=(<) Achteruitgang te gunste van ander habitattype of soort toegestaan

4.2.2 *Zwarte Meer*

Kwalificerende waarden Habitatrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Habitattypen		
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>
H6430 Ruigten en zomen	=	=
H6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	>	>
Soorten		
H1145 Grote modderkruiper	=	=
H1149 Kleine modderkruiper	=	=
H1163 Rivierdonderpad	=(>)	=(>)
H1318 Meervleermuis	=	=

Kwalificerende waarden Vogelrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Broedvogels		
A021 Roerdomp	>	>
A029 Purperreiger	>	>
A119 Porseleinhoen	>	>
A292 Snor	>	>
A295 Rietzanger	=	=
A298 Grote karekiet	>	>
Niet-broedvogels		
A005 Fuut	=	=
A017 Aalscholver	=	=
A034 Lepelaar	=	=
A037 Kleine zwaan	=	=
A039 Toendragans	=	=
A041 Kolgans	=	=
A043 Grauwe gans	=	=
A050 Smient	=	=
A051 Krakeend	=	=
A052 Wintertaling	=	=
A054 Pijlstaart	=	=
A056 Slobeend	=	=
A059 Tafeleend	=	=
A061 Kuifeend	=	=
A125 Meerkoet	=	=
A156 Grutto	=	=
A197 Zwarte stern	=	=

Tabel 4.3 Instandhoudingsdoelstellingen Zwarte Meer
Bron: Definitief aanwijzingsbesluit zoals gepubliceerd op www.minlnv.nl

Toelichting:
= Behoud
> Uitbreiding
< Vermindering is toegestaan
=(<) Achteruitgang te gunste van ander habitattype of soort toegestaan

4.2.3 *Wieden*

Kwalificerende waarden Habitatrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Habitattypen		
H3140 Kranswierwateren	>	>
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>
H4010 Vochtige heiden	>	=
H6410 Blauwgraslanden	=	>
H6430 Ruigten en zomen	=	=
H7140 Overgangs- en trilvenen	>	=
H7210 Galigaanmoerassen	>	>
H91D0 Hoogveenbossen	=	>
Soorten		
H1042 Gevlekte witsnuitlibel	>	>
H1060 Grote vuurvlinder	>	>
H1082 Gestreepte waterroofkever	>	>
H1134 Bittervoorn	=	=
H1145 Grote modderkruiper	=	=
H1149 Kleine modderkruiper	=	=
H1163 Rivierdonderpad	=	=
H1318 Meervleermuis	=	=
H1393 Geel schorpioenmos	>	>
H1903 Groenknolorchis	=	=
H4056 Platte schijfhoren	=	=

Kwalificerende waarden Vogelrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
Broedvogels		
A017 Aalscholver	=	=
A021 Roerdomp	=	=
A029 Purperreiger	=	=
A081 Bruine kiekendief	=	=
A119 Porseleinhoen	=	=
A122 Kwartelkoning	>	>
A153 Watersnip	=	=
A197 Zwarte stern	=	=
A275 Paapje	>	>
A292 Snor	>	>
A295 Rietzanger	=	=
A298 Grote karekiet	>	>
Niet-broedvogels		
A005 Fuut	=	=
A017 Aalscholver	=	=
A037 Kleine zwaan	=	=
A041 Kolgans	=(<)	=
A043 Grauwe gans	=(<)	=
A050 Smient	=	=
A051 Krakeend	=	=

Kwalificerende waarden Vogelrichtlijn	Doelstelling oppervlakte (leefgebied)	Doelstelling kwaliteit (leefgebied)
A059 Tafeleend	=	=
A061 Kuifeend	=	=
A068 Nonnetje	=	=
A070 Grote zaagbek	=	=
A094 Visarend	=	=

Tabel 4.4 Instandhoudingsdoelstellingen Wieden

Toelichting:
= Behoud
> Uitbreiding
< Vermindering is toegestaan
=(<) Achteruitgang te gunste van ander habitattype of soort toegestaan

4.3 Afbakening habitattypen en soorten

Afbakening op basis van voorkomen binnen beïnvloedingsgebied ingreep

Bij dit onderzoek zijn alleen de soorten en habitattypen betrokken, die binnen de invloedsfeer van de ingreep aanwezig zijn of kunnen worden verwacht omdat het gebied potentieel geschikt habitat kan bieden. Voor het vaststellen van de relevante habitattypen en soorten zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Voor het meest actuele overzicht van beschikbare vogelgegevens in het projectgebied heeft SOVON een rapportage opgesteld (2008).
- Flora- en fauna-inventarisatie (Eelerwoude, 2007).
- Gegevens van de Provincie Overijssel (vogels tot 2005) en Natuurmonumenten (vogels Barsbekerbinnenpolder 2007 en kievitsbloemhooilanden 2006/2007).
- Oriëntatiefase gebiedsontsluitingsweg N331 (ARCADIS, 2008).
- Veldbezoeken in het kader van de Orientatiefase (ARCADIS): 27 november 2007, 6 mei 2008 en 10 juni 2008.

Op basis van voorgaande gegevens kan het voorkomen van de volgende instandhoudingsdoelstellingen binnen de invloedsfeer van het plan worden uitgesloten:

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Zwarte Meer	Wieden
Habitattypen	**Habitattypen**	**Habitattypen**
H3150 Meren met krabbenscheer	H3150 Meren met krabbenscheer	H3140 Kranswierwateren
H6430 Ruigten en zomen	H6430 Ruigten en zomen	H3150 Meren met krabbenscheer
H91F0 Droge hardhoutbossen		H4010 Vochtige heiden
		H6410 Blauwgraslanden
		H6430 Ruigten en zomen
		H7140 Overgangs- en trilvenen
		H7210 Galigaanmoerassen
		H91D0 Hoogveenbossen
Soorten	**Soorten**	**Soorten**
-	H1163 Rivierdonderpad	H1042 Gevlekte witsnuitlibel
		H1060 Grote vuurvlinder
		H1082 Gestreepte waterroofkever
		H1163 Rivierdonderpad
		H1393 Geel schorpioenmos
		H1903 Groenknolorchis
		H4056 Platte schijfhoren
Broedvogels	**Broedvogels**	**Broedvogels**
A021 Roerdomp	A021 Roerdomp	A017 Aalscholver
A119 Porseleinhoen	A029 Purperreiger	A021 Roerdomp
A122 Kwartelkoning	A119 Porseleinhoen	A029 Purperreiger
A197 Zwarte stern	A292 Snor	A081 Bruine kiekendief
A298 Grote karekiet	A298 Grote karekiet	A119 Porseleinhoen
		A122 Kwartelkoning
		A153 Watersnip
		A197 Zwarte stern
		A275 Paapje
		A292 Snor
		A295 Rietzanger
		A298 Grote karekiet
Niet-broedvogels	**Niet-broedvogels**	**Niet-broedvogels**
-	A034 Lepelaar	A094 Visarend

Tabel 4.5 Instandhoudingsdoelstellingen die voor de drie Natura-2000 gebieden uitgesloten worden

Afbakening op basis van storende factoren

Bij dit onderzoek zijn alleen de soorten en habitattypen betrokken, die gevoelig zijn voor de storende factoren die op kunnen treden door toedoen van de ingreep (zie paragraaf 4.5).

Varianten parallelweg

De zes varianten voor het wegvak Barsbekergemaal-De Krieger hebben alleen betrekking op het Natura 2000-gebied Zwarte Meer. De effecten van de verschillende varianten hebben geen invloed op het Natura 2000-gebied Wieden en Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

4.4 Mogelijke effecten op Natura 2000

De voorgestelde maatregelen van de ingreep en de uitwerking hiervan kunnen in dit project op verschillende manieren leiden tot negatieve effecten op de Natura 2000 waarden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen effecten door ruimtebeslag, verstoring, versnippering en vermesting (als gevolg van depositie van stikstof) (tabel 4.6).

Soort effect	Effect	Effectmaat
Ruimtebeslag	Oppervlakteverlies habitattypen en leefgebied soorten	Oppervlakte leefgebied (ha)
Verstoring door geluid	Verstoring van vogels door geluid van de parallelweg bij variant 1A2/1B1	Oppervlakte verstoord gebied (ha)
Versnippering/ barrièrewerking	Fragmentatie van leefgebieden/ barrière voor uitwisseling soorten tussen leefgebieden	Kwalitatieve beschrijving
Vermesting	NO_x depositie op habitattypen	Depositie mol N/ha/jaar

Tabel 4.6 Te verwachten effecten bij de voorgenomen maatregelen bij de opwaardering van de N331

Ruimtebeslag
Oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebied van soorten kan plaatsvinden op alle beschermde gebieden door de aanleg van parallelwegen en verplaatsen van bermsloten langs de N331.
Er zijn twee categorieën te onderscheiden:
1. Tijdelijk oppervlakteverlies van leefgebied van soorten in de bermsloot.
2. Permanent oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebied van soorten die niet aan de bermsloot gebonden zijn.

Verstoring door geluid
Het geluidsbelaste oppervlak zou kunnen toenemen in de richting van de beschermde gebieden door de toename van het landbouw verkeer over de nieuwe parallelwegen. Uit de resultaten van de oriëntatiefase volgt dat verstoring van landbouwverkeer tijdens gebruiksfase alleen zou kunnen plaatsvinden richting het Zwarte Meer. Dit zou alleen op kunnen treden bij de varianten 1A2/1B1, tussen Oppen Swolle 62 en De Krieger. Hier is de N331 achter de dijk gelegen, terwijl deze varianten op de dijk liggen. Toename van verstoring door verhoogde verkeerintensiteit op de hoofdrijbaan is niet aan de orde, omdat de ingreep geen verkeersaantrekking tot gevolg heeft.

Versnippering/ barrièrewerking
De ingreep zou versnippering van leefgebieden kunnen veroorzaken van soorten die langs de N331 voorkomen in de bermsloot. Het leefgebied kan tijdens het verplaatsen van de bermsloot uiteenvallen in meerdere kleinere, ruimtelijk gescheiden eenheden. Barrièrewerking kan optreden ten aanzien van soorten die aan beide kanten van de weg functioneel leefgebied hebben. Door de ingreep kan de ruimtelijke samenhang van populaties worden aangetast, dit kan invloed hebben op de uitwisseling van individuen. Versnippering zou kunnen plaatsvinden tijdens de aanlegfase en barrièrewerking tijdens de gebruiksfase.

Vermesting
Vermesting kan in de gebruiksfase plaatsvinden door verhoging van de stikstofdepositie door toename van landbouwverkeer op de nieuwe parallelwegen. Naar verwachting zal de toename klein zijn en alleen effecten kunnen hebben op habitattypen in de directe omgeving van de parallelwegen.

<u>De ombouw van de N331 zal **niet** tot de volgende effecten leiden:</u>

Verstoring door licht
De ombouw van de N331 heeft geen verkeersaantrekkende werking tot gevolg. Effecten door toename van lichtverstoring door verkeer zijn uitgesloten. De parallelwegen zullen ook niet permanent verlicht worden. Tijdelijke effecten zouden mogelijk op kunnen treden gedurende de werkzaamheden bij de aanleg van de parallelwegen.

Lichtuitstraling richting de Natura 2000-gebieden wordt hier voorkomen door gerichte armaturen te gebruiken en door zoveel mogelijk overdag te werken. Door de ingreep zijn geen effecten door verstoring van licht op de instandhoudingsdoelstellingen te verwachten.

Verstoring door mensen

Bij de uitvoering van maatregelen kan de aanwezigheid van mensen de aanwezige vogels verstoren. Effecten door optische verstoring op kwalificerende broedvogels en niet-broedvogels zijn hier uitgesloten, omdat in de huidige situatie al sprake is van verstoring door recreanten en fietsers die met regelmaat de gebieden passeren via de parallelweg en het fietspad op de dijk. Soorten die gevoelig zijn voor menselijke verstoring zullen hier niet voorkomen, of er is sprake van gewenning. Aangenomen wordt dat er geen onderscheid is tussen de gebruiksfase en de aanlegfase. Recreanten zullen gebruik blijven maken van de parallelwegen. Effecten van verstoring door mensen zijn niet aan de orde.

Verdroging

In de huidige situatie heeft de bermsloot langs de N331 sinds de verkavelingsperiode (circa 1960) een functie als afwatering voor de naastliggende uiterwaarden. Deze gebieden worden sindsdien bemalen waardoor inundatie niet meer plaatsvindt. Omdat de toekomstige ingreep geen veranderingen in de waterhuishoudkundige situatie teweegbrengt, zullen geen effecten op de grondwaterstand optreden. Er zullen hoogstens lokaal tijdelijke effecten bij het verplaatsen van de bermsloten optreden. Deze effecten zijn tijdelijk van aard en te klein in omvang om een negatieve invloed te hebben op de habitats en leefgebieden van soorten. De natte elementen die een grote rol spelen als habitat voor weidevogels in de Barbekerbinnenpolder en Zwarte Meer, zoals plas-dras situaties, liggen niet langs de sloot en worden niet aangetast. Effecten door verdroging op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten.

4.4.1 Varianten

Bij de ingreep wordt de mogelijke verstoring vanaf de parallelweg in het plangebied gebundeld met de huidige verstoring. Hierdoor zal de toename van verstoring minimaal zijn. Alleen in het gedeelte vanaf ca. 700 voor het kruispunt De Krieger is toename van verstoring richting het Zwarte Meer niet uit te sluiten bij een aantal varianten. Ter plaatse wordt in het oorspronkelijke ontwerp vanaf Oppen Swolle 62 een nieuwe parallelweg aangelegd op de dijk, maar waarbij de hoofdrijbaan zich achter de dijk voortzet. Er zou dus een extra verstoring op kunnen treden richting de Groote Buitenlanden. Uit de conclusies van de oriëntatiefase (ARCADIS, 2008) blijkt dat hierdoor significante negatieve effecten door verstoring op het Natura 2000-gebied Zwarte Meer niet uitgesloten kunnen worden. Het effect ruimtebeslag op Zwarte Meer kan voor alle varianten worden uitgesloten, omdat in het definitieve aanwijzingsbesluit de begrenzing rond Oppen Swolle 62 is aangepast (januari 2010). De grens van het beschermde gebied loopt nu over de bermsloot, parallel aan de dijk.

Er zijn totaal zes varianten opgesteld (zie paragraaf 2.2):

- realisatie parallelweg op de dijk (1C2/1A2/1B1).
- realisatie parallelweg tussen de dijk en de bestaande hoofdrijbaan (1C1/1A1/1B2).

4.5 Gevoeligheden voor storende factoren

In navolgende tabellen is voor de drie Natura 2000-gebieden de beoordeling gegeven van de gevoeligheden voor storende factoren van habitattypen en soorten die (mogelijk) binnen de invloedsfeer van de ingreep voorkomen. De beoordeling is gebaseerd op de effectenindicator van het ministerie van LNV (www.minlnv.nl en *Effectenindicator Natura 2000-gebieden*, Alterra 2006).

De soorten en habitattypen die in de tabellen vet cursief zijn weergeven, zijn gevoelig voor ruimtebeslag, verstoring, versnippering en vermesting (als gevolg van depositie van stikstof) en worden in deze Passende Beoordeling betrokken.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Storingsfactor	1	2	4	13
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden				
Bittervoorn				...
Kleine modderkruiper				...
Grutto				
Kleine Zwaan				
Kolgans				
Meerkoet				
Pijlstaart				
Slobeend				
Smient				

Tabel 4.7 Beoordeling van de gevoeligheden voor storende factoren van habitattypen en soorten in Natura-2000 gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
Legenda:
zeer gevoelig gevoelig niet gevoelig n.v.t. ...onbekend
1 Oppervlakteverlies; 2 Versnippering; 4 Vermesting; 13 Verstoring door geluid
Bron: Effectenindicator LNV

Zwarte Meer

Storingsfactor	1	2	4	13
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden				
Grote modderkruiper				...
Kleine modderkruiper				...
Meervleermuis				
Aalscholver				
Fuut				
Grauwe Gans				
Grutto				
Kleine Zwaan				
Kolgans				
Krakeend				
Kuifeend				
Meerkoet				
Pijlstaart				
Rietzanger (broedvogel)				
Slobeend				
Smient				
Tafeleend				
Toendrarietgans				
Wintertaling				
Zwarte Stern				

Tabel 4.8 Beoordeling van de gevoeligheden voor storende factoren van habitattypen en soorten in Natura-2000 gebied Zwarte Meer
Legenda:
zeer gevoelig gevoelig niet gevoelig n.v.t. ...onbekend
1 Oppervlakteverlies; 2 Versnippering; 4 Vermesting; 13 Verstoring door geluid
Bron: Effectenindicator LNV

Wieden

Storingsfactor	1	2	4	13
Bittervoorn	■	■	■	...
Grote modderkruiper	■	■	■	...
Kleine modderkruiper	■	■	■	...
Meervleermuis	■	■	■	■
Aalscholver	■	■	■	■
Fuut	■	■	■	■
Grauwe Gans	■	■	■	■
Grote Zaagbek	■	■	■	■
Kleine Zwaan	■	■	■	■
Kolgans	■	■	■	■
Krakeend	■	■	■	■
Kuifeend	■	■	■	■
Nonnetje	■	■	■	■
Smient	■	■	■	■
Tafeleend	■	■	■	■

Tabel 4.9 Beoordeling van de gevoeligheden voor storende factoren van habitattypen en soorten in Natura-2000 gebied Wieden

■zeer gevoelig ■gevoelig ■niet gevoelig ■n.v.t. ...onbekend

1 Oppervlakteverlies; 2 Versnippering; 4 Vermesting; 13 Verstoring door geluid

Bron: Effectenindicator LNV

4.6 Beoordelingskader

In de passende beoordeling wordt onderzocht of zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Deze natuurlijke kenmerken moeten worden beschouwd in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden. Er is sprake van aantasting van natuurlijke kenmerken wanneer de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar komt. Hoewel juridisch op verschillende wijze geformuleerd, komt dit inhoudelijk overeen met het optreden van "significant negatieve gevolgen" voor het gebied.

Deze beoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van een kwantitatieve en kwalitatieve voorspelling van de effecten van ruimtebeslag, verstoring, versnippering en vermesting op daarvoor gevoelige habitattypen en soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt in de betrokken Natura 2000-gebieden. De voorspelde veranderingen worden gerelateerd aan de huidige omvang van het areaal van de habitattypen of van de omvang van de populatie van soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt. De referentie voor de verandering is (daarom) de huidige situatie.

Voor de beoordeling van de significantie van gevolgen bestaan geen wettelijke normen. Voor ieder effect afzonderlijk moet worden bepaald welke gevolgen dit kan hebben voor de betrokken instandhoudingsdoelstellingen. Als de gevolgen zodanig zijn dat de realisatie of het behoud van het instandhoudingsdoelstelling in gevaar wordt gebracht, is er sprake van significante gevolgen.

5 Huidige situatie

5.1 Natura 2000-gebied uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

5.1.1 Gebiedsbeschrijving

Een deel van de uiterwaarden van het gebied Zwarte Water en Vecht wordt soms tot laat in het voorjaar onregelmatig overstroomd. In de buitendijkse graslanden (de uiterwaarden) bestaan zijn strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes te vinden. De oevers van de zomerdijk zijn veelal begroeid met riet, ruigte of wilgenstruweel. Langs het Zwarte Water komen nattere graslanden voor op de lagere delen van de oeverlanden. Dit gebied herbergt veel soortenrijke dotterbloem- en kievitsbloemhooilanden. Daarnaast komt in het gebied een aantal hardhoutooibosjes en relicten van blauwgraslanden voor. Op hoger liggende zandige ruggen en langs en op de dijken komen lokaal goed ontwikkelde Glanshaverhooilanden voor. Het grootste deel bestaat echter uit rompgemeenschappen. Lokaal zijn abelen-iepenbossen (< 2 hectare) te vinden.

5.1.2 Habitattypen

Binnen het studiegebied komt habitattype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510B) voor. Andere habitattypen zijn hier niet aanwezig. Het studiegebied biedt geen mogelijkheden voor de verbeterdoelen van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) en Droge hardhoutbossen (H91F0).

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)

Definitie
Dit habitattype omvat graslanden die voorkomen in lager gelegen (vaker overstroomde) delen van uiterwaarden en in polders met een klei-op-veen-dek. Voor dit Natura 2000-gebied verwijst het instandhoudingsdoelstel naar de goed ontwikkelde vorm van kievitsbloem-associatie (*Frittillario-Alopecuretum*), hierna te noemen kievitsbloemhooiland. Het habitattype komt voor op matig voedselrijke grond die 's winters drassig zijn of inunderen en die daarnaast 's zomers niet te sterk uitdrogen.

Voorkomen in Natura 2000-gebied
Dit gebied heeft de rijkste groeiplaatsen van dit habitattype met kievitsbloemen in Nederland. Belangrijkste kerngebieden zijn in het midden (Zwarte Water) en zuiden (Vecht) van het gebied te vinden tussen Berkum en Zwartsluis. De grootste concentraties liggen in het Veldiger buitenland rond Hasselt en Buitenlanden Langenholten boven Zwolle. In het hele gebied is 158,62 ha habitattype aanwezig, dit betreft zowel goed als matige ontwikkelde percelen (habitatkaart Provincie Overijssel). Vegetatiekarteringen uit 2000 geven aan dat er ca.13,5 ha goed ontwikkeld habitattype voorkomt (profielendocument). Waarschijnlijk is het oppervlakte van percelen, met potenties tot ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden, veel hoger. Tussen Zwartsluis en het Barsbekergemaal zijn sinds de jaren '60 de meeste groeiplaatsen van de wilde kievitsbloem verdwenen door gebrek aan inundatie na bekading. Er komen in dit gebied alleen enkele verspreide kievitsbloemen voor.

Voorkomen langs de N331
In het studiegebied zijn een aantal percelen aangemerkt als Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) (Provincie Overijssel, 2008). De ligging van de percelen is in bijlage 3 weergegeven. Typische soort en aspectbepalend element voor het habitattype, zoals bedoeld in het ontwerpbesluit, is de wilde kievitsbloem. Op de genoemde percelen actuele groeiplaatsen van de wilde kievitsbloemen aanwezig, maar de aantallen zijn zeer laag. Er komen zeker geen wilde kievitsbloemen voor naast de weg, de groeiplaatsen liggen verder weg in de uiterwaarden (Actieplan wilde kievitsbloem). Op de percelen komt overwegend een verarmde vorm van het habitattype voor, zonder wilde kievitsbloem, behorende tot het vegetatiekundig verbond Alopecurion. In de toekomst zouden de percelen wel potenties bieden voor ontwikkeling tot kievitsbloemhooiland (Beheerplan ZwW en V *in prep*). Dit zou gunstig zijn in relatie met de kievitsbloemhooilanden in het aangrenzende Natura 2000-gebied Zwarte Meer (Corporaal, 2009). Randeffecten op de percelen vanaf de huidige weg parallelweg kunnen optreden door o.m. betreding. Er wordt aangenomen dat op de aangewezen percelen de verarmde vorm van het habitattype niet vlakdekkend voorkomt.
De overige percelen in dit gebied langs de N331 bestaan uit beemd- en raaigrasweide en akkerland, welke zeker niet tot het habitattype behoren.

5.1.3 Habitatrichtlijnsoorten

Kleine modderkruiper en bittervoorn

Voorkomen in Natura 2000-gebied
Kop van Overijssel maakt deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn. Er zijn niet veel gegevens bekend over de exacte verspreiding binnen het gebied. Aangenomen wordt dat de soort hier verspreid voorkomt in sloten, weteringen en kolken. De kleine modderkruiper komt in het gebied algemeen en wijd verspreid voor in dezelfde wateren als de bittervoorn. De exacte verspreiding van deze soort is ook niet bekend.

Voorkomen langs de N331
In het deel van het Natura 2000-gebied dat in de directe invloedsfeer van de N331 ligt, komen de kleine modderkruiper en bittervoorn voor. De gegevens zijn ontleend aan de Flora en fauna-inventarisatie N331, wegvak Zwartsluis-Vollenhove (Eelerwoude, 2007). Voor de bemonsterde locaties en alle resultaten wordt verwezen naar bijlage 5.

Soort	Aantal locaties	Aantal exemplaren
Kleine modderkruiper	5	9
Bittervoorn	1	6

Tabel 5.1 Resultaten bemonstering vissen Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Gezien het algemene voorkomen van de bittervoorn en kleine modderkruiper in Noordwest Overijssel kan worden aangenomen dat het slotenstelsel in de zuidelijk van de N331 gelegen polders binnen dit Natura 2000-gebied ook deel uitmaken van het leefgebied van de soorten (Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder).

5.1.4 Vogelrichtlijnsoorten

Broedvogels
Uit de gegevens over vogels blijkt dat er geen beschermde broedvogels binnen de invloedsfeer van de ingreep voorkomen. De grote karekiet en roerdomp komen zeker niet in de invloedsfeer van de ingreep voor. Deze soorten zijn gebonden aan het (overjarig) riet en waterriet buiten de invloedsfeer van het tracé. De overige kwalificerende broedvogelsoorten (Zwarte stern, Porseleinhoen en Kwartelkoning) komen ook zeker niet binnen de invloedsfeer van de ingreep voor. Door de huidige geluidsbelasting vanaf de hoofdrijbaan is tot ca. 100 meter vanaf de hoofdrijbaan geen geschikt leefgebied aanwezig voor broedvogels. Maatgevend is hierbij de kritische geluidscontour van 45 dB(A) (Reijnen en Foppen, 1992).

Niet-broedvogels
Het gebied langs de N331 (Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder) kan een functie hebben als foerageergebied en/of slaapplaats voor niet-broedvogels. De seizoensmaxima staan weergegeven in tabel 5.2, de ligging van de telgebieden staan weergegeven in bijlage 6.

Soort	1% norm	2004/2005	2005/2006
Kolgans	10000	12065	6610
Smient	15000	2450	2300
Pijlstaart	600	0	25
Slobeend	400	24	23
Meerkoet	17500	1834	1520
Grutto	17000	106	32

Tabel 5.2 Seizoensmaxima van niet-broedvogels in het telgebied OV2420.
Van dit telgebied valt een klein deel in het studiegebied. Een gebied waar de 1% norm wordt gehaald wordt internationaal beschouwd als een belangrijk gebied voor de soort (SOVON, 2008).

5.2 Natura 2000-gebied Zwarte Meer

5.2.1 Gebiedsbeschrijving

Het Zwarte Meer ligt in de voormalige IJsseldelta tussen de Noordoostpolder en het Kampereiland. Het is een groot, ondiep randmeer dat grotendeels bestaat uit open water met lokaal watervegetaties van voedselrijke milieus. Aan de zuidkant ligt een groot rietmoeras, in het oostelijk deel een kunstmatig eiland (het Vogeleiland) en enkele restanten van biezenvelden. Langs de oevers zijn brede rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. Plaatselijk komen grote zeggenmoerassen van voedselrijke milieus voor. De graslanden bestaan voor een groot deel uit typen van (matig) voedselrijke standplaatsen, overstromingsgraslanden met kievietsbloemen, kamgrasweiden en glanshaverhooilanden.

5.2.2 Habitattypen

Binnen het studiegebied komt habitattype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510B) voor. Andere habitattypen zijn hier niet aanwezig. Het studiegebied biedt geen mogelijkheden voor de verbeterdoelen van Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150).

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)

Definitie
Dit habitattype omvat graslanden die voorkomen in lager gelegen (vaker overstroomde) delen van uiterwaarden en in polders met een klei-op-veen-dek. Voor dit Natura 2000-gebied verwijst de instandhoudingsdoelstelling naar de goed ontwikkelde vorm van kievitsbloem-associatie (*Frittillario-Alopecuretum*), hierna te noemen kievitsbloemhooiland. Het habitattype komt voor op matig voedselrijke grond die 's winters drassig zijn of inunderen en die daarnaast 's zomers niet te sterk uitdrogen.

Voorkomen in Natura 2000-gebied
Van dit habitattype zijn momenteel kleine oppervlaktes aanwezig in de Groote Buitenlanden. In tegenstelling tot Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht zijn de aanwezige groeiplaatsen klein en de kwaliteit is overwegend matig. In de polder groeien al heel lang wilde kievitsbloemen. Tegenwoordig betreft het een kleine restpopulatie, bestaande uit 30 tot 400 bloeiende planten.
In de huidige situatie heeft de bermsloot langs de N331 sinds de verkavelingsperiode (circa 1960) een functie als afwatering voor de naastliggende uiterwaarden. Deze gebieden worden sindsdien bemalen waardoor inundatie niet meer plaatsvindt. De laatste jaren neemt het aantal weer wat toe,

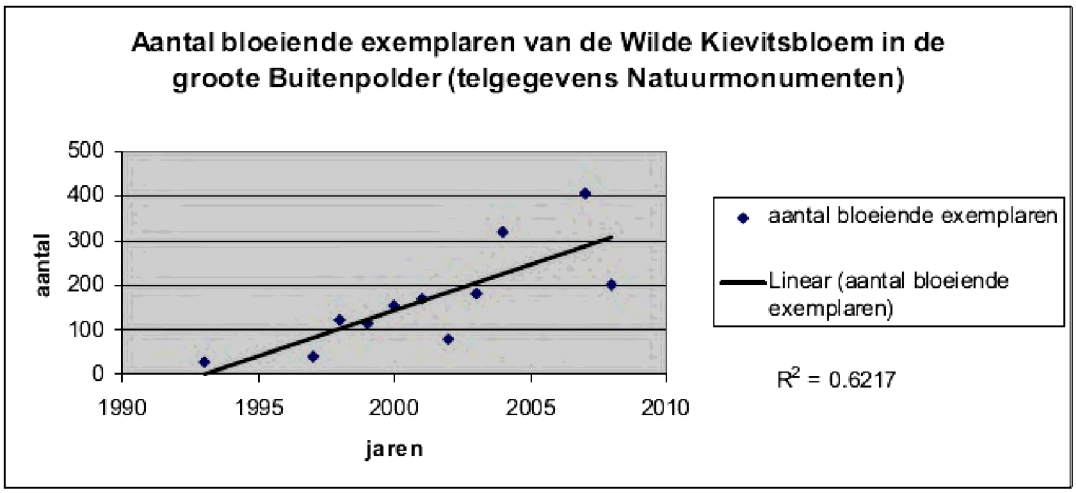
Dit is toe te schrijven aan het gevoerde verschralingsbeheer (afbeelding 5.1) ([redacted], 2009). In de toekomst bieden de percelen binnen de Groote Buitenlanden potenties voor ontwikkeling tot kievitsbloemhooiland. Grootste knelpunt hierbij is een ongunstige waterhuishouding in het gebied, veroorzaakt door bemaling van de polder ([redacted], 2009).

Voorkomen langs de N331
In het studiegebied zijn een aantal percelen aangemerkt als glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) (Natuurmonumenten, Provincie Overijssel 2006/2007/2008). De ligging van de percelen is in bijlage 2 weergegeven. Op deze locaties komen percelen met het beschermde habitattype Laaggelegen schraal hooiland, subtype B (kievitsbloemgrasland (*Frittillario-Alopecuretum*)) voor. Op de percelen is een onderscheid te maken in mate van ontwikkeling en kwaliteit van het habitattype

Matig ontwikkeld habitattype:
Op de percelen komt overwegend een verarmde vorm van het habitattype voor, behorende tot het vegetatiekundig verbond *Alopecurion*. De wilde kievitsbloem als typische soort en aspectbepalend element voor het habitattype, is niet aanwezig op deze percelen. Randeffecten op de percelen vanaf de huidige parallelweg kunnen optreden door o.m. betreding. Er wordt aangenomen dat op de aangewezen percelen de verarmde vorm van het habitattype niet vlakdekkend voorkomt.
De percelen bieden potenties voor uitbreiding van het habitattype.

Goed ontwikkeld habitattype:
Op de percelen komt voor een deel een goed ontwikkelde vorm van het habitattype voor, behorende tot kievitsbloem-associatie (*Frittillario-Alopecuretum*). De wilde kievitsbloem als typische soort en aspectbepalend element voor het habitattype, aanwezig op deze percelen. Er zijn ook bloeiende planten binnen de invloedsfeer van de ingreep aangetroffen (zie bijlage 2). Randeffecten op de percelen kunnen vanaf de huidige weg parallelweg optreden door o.m. betreding. Aangenomen wordt dat alle aangemerkte percelen kwalificeren voor habitattype H6510B met kievitsboemhooiland.

De overige percelen in dit gebied langs de N331 bestaan uit beemd- en raaigrasweide en akkerland, welke zeker niet tot het habitattype behoren.

Afbeelding 5.1 Ontwikkeling aantallen bloeiende exemplaren wilde kievitsbloem in de Groote Buitenlanden. [redacted], 2009.

5.2.3 Habitatrichtlijnsoorten

Kleine modderkruiper en grote modderkruiper

Voorkomen in Natura 2000-gebied
In het Zwarte Meer zijn diverse waarnemingen bekend van de kleine modderkruiper. Hier vormen vooral de oeverzones geschikt habitat voor de soort. Voor grote modderkruiper ligt geschikt leefgebied langs de oevers van het Zwarte Meer. Hier zijn brede rietkragen en moerasvegetaties aanwezig. In de polders zijn ook hoge aantallen van de soort aanwezig. De grote modderkruiper is in dit gebied opgenomen ten behoeve van de landelijke dekking van deze soort.

Voorkomen langs de N331
In het deel van het Natura 2000-gebied dat in de directe invloedsfeer van de N331 is de kleine modderkruiper aangetroffen. De gegevens zijn ontleend aan de Flora en fauna-inventarisatie N331, wegvak Zwartsluis-Vollenhove (Eelerwoude, 2007). De kleine modderkruiper komt in Noordwest Overijssel algemeen voor, er wordt aangenomen dat het slotenstelsel in de Groote Buitenlanden deel uitmaakt van het leefgebied van de soort
De grote modderkruiper is bij deze inventarisatie niet aangetroffen. Gezien het algemene voorkomen van de grote modderkruiper in Noordwest Overijssel, kan worden aangenomen dat het slotenstelsel in de Groote Buitenlanden deel uitmaakt van het leefgebied van de soort
Voor de bemonsterde locaties en alle resultaten wordt verwezen naar bijlage 5.

Soort	Aantal locaties	Aantal exemplaren
Kleine modderkruiper	4	17

Tabel 5.3 Resultaten visinventarisatie Zwarte Meer.

Meervleermuis

Voorkomen in Natura 2000-gebied
Het gebied fungeert als foerageergebied van vleermuizen die overdag in gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius ca. 10 kilometer). Dit betreffen onder meer omvangrijke kraamkolonies in Sint Jansklooster en Belt-Schutsloot (elk ca. 150 dieren) en een verblijfplaats in Kampen. Een belangrijke vliegroute naar her Zwarte Meer loopt via Arembergergracht.

Voorkomen langs de N331
De meervleermuis is langs de N331 alleen waargenomen rondom [redacted]. Het betrof 2 losse exemplaren. Daarnaast heeft intensiever onderzoek op deze locatie niet geleid tot meer waarnemingen (Eelerwoude 2007). De locatie ligt buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Het is bekend dat de meervleermuis voorkomt langs de Zijwetering in de Barsbekerbinnenpolder (mond. med. Natuurmonumenten, 2008). De wetering wordt hierbij gebruikt als vliegroute. Hoewel de meervleermuis hier niet is waargenomen tijdens de flora- en fauna-inventarisatie, kan het voor de soort van belang zijn als verbindende element tussen de Barsbekerbinnenpolder en het Zwarte Meer/ Zwarte Water. Meervleermuizen jagen vooral boven groot open water. Er zijn in het studiegebied geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen.

Voor de resultaten van de vleermuisinventarisatie wordt verwezen naar bijlage 4.

5.2.4 Vogelrichtlijnsoorten

Broedvogels
Uit de vogelgegevens blijkt dat de rietzanger binnen de invloedsfeer van de ingreep voorkomt (zie afbeelding 5.2).

Afbeelding 5.2 Ligging locaties met het voorkomen van de rietzanger in het Zwarte Meer. Het gebied met de locaties is aangegeven met een rode cirkel. Bron: SOVON (2008)

De grote karekiet en roerdomp komen zeker niet in de invloedsfeer van het tracé voor. Deze soorten zijn gebonden aan het (overjarig) riet en waterriet buiten de invloedsfeer van het tracé. De overige kwalificerende broedvogelsoorten (snor, porseleinhoen en purperreiger) komen ook zeker niet de invloedsfeer van het tracé voor. Door de huidige geluidsbelasting vanaf de N331 is tot ca. 100 meter vanaf de hoofdrijbaan geen geschikt leefgebied aanwezig voor broedvogels. Maatgevend is hierbij de kritische geluidscontour van 45 dB(A) (Reijnen en Foppen, 1992).

Niet-broedvogels

Het gebied rond de N331 kan een functie hebben als foerageergebied en/of slaapplaats voor niet-broedvogels. De seizoensmaxima staan weergegeven in tabel 5.4 en 5.5, de ligging van de telgebieden staan weergegeven in bijlage 5.

Soort	1% norm	2004/2005	2005/2006
Kolgans	10000	8150	4900
Grauwe Gans	4000	235	605

Tabel 5.4 Seizoensmaxima van overwinterende niet-broedvogels in de Barsbekerbinnenpolder en Groote Buitenlanden (telgebied OV1460). Een gebied waar de 1% norm wordt gehaald wordt internationaal beschouwd als een belangrijk gebied voor de soort (SOVON, 2008).

Soort	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Kolgans	1500	Geen gegevens	2000	750
Grauwe Gans	21	Geen gegevens	Geen gegevens	35

Tabel 5.5 Seizoensmaxima van niet-broedvogels in Groote Buitenlanden (gegevens Provincie Overijssel)

5.3 Natura 2000-gebied Wieden

5.3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Wieden is een uitgestrekt laagveenmoeras met meren en kanalen met daartussen natte graslanden, natte heiden, trilvenen, galigaanmoerassen, rietland en moerasbos. Het gebied is een restant van het laagveengebied dat zich ooit van Zwolle tot ver in Fryslân uitstrekte. Een groot deel bestaat uit uitgeveende petgaten. Alle successiestadia van open water tot en met moerasheide en veenbos zijn aanwezig. Het gebied Wieden is beïnvloed door het oude rivierstelsel van de Overijsselse Vecht. Er komen ondiepe kleiafzettingen voor. Door vervening, met bredere petgaten, zijn de grote meren ontstaan. Het Giethoornse- en Duiningermeer zijn natuurlijke meren.
De Barsbekerbinnenpolder is een gebied met natte graslanden, doorsneden met sloten met een hoge waterstand.

5.3.2 Habitattypen

Binnen de invloedsfeer van de ingreep liggen geen beschermde habitattypen (Werkdocument Natura 2000 De Wieden en Weerribben 2009-2015).

5.3.3 Habitatrichtlijnsoorten

Kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn

Voorkomen in Natura 2000-gebied
Alle drie de soorten komen voor verspreid voor in het gebied. Vooral het laagveenmoeras van de Wieden heeft een grote betekenis als leefgebied voor de soorten. De exacte verspreiding van de soorten is niet bekend.

Voorkomen langs de N331
De noordkant van de N331, langs de begrenzing van het Natura 2000-gebied Wieden, is niet bemonsterd op vissen. Gezien het algemene voorkomen van de bittervoorn, kleine modderkruiper en grote modderkruiper in Noordwest Overijssel kan worden aangenomen dat binnen dit Natura 2000-gebied de sloten in de noordelijk van de N331 gelegen polders deel uitmaken van het leefgebied van deze soorten (Barsbekerbinnenpolder).

Meervleermuis

Voorkomen in Natura 2000-gebied
De exacte verspreiding van de soort is onbekend. Aangenomen wordt dat het gebied vooral fungeert als foerageergebied, zwaartepunt zal in het laagveenmoeras liggen. Brede watergangen in de Barsbekerbinnenpolder kunnen ook gebruikt worden als foerageergebied.

Voorkomen langs de N331
Het is bekend dat de meervleermuis voorkomt langs de Zijwetering in de Barsbekerbinnenpolder (mond. med. Natuurmonumenten). De wetering wordt hierbij gebruikt als vliegroute.
Hoewel de meervleermuis hier niet is waargenomen tijdens de flora- en fauna-inventarisatie, kan het voor de soort van belang zijn als verbindende element tussen de Barsbekerbinnenpolder en het Zwarte Meer/ Zwarte Water. Meervleermuizen jagen vooral boven groot open water. Er zijn in het studiegebied geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen.

5.3.4 Vogelrichtlijnsoorten

Broedvogels
Uit de vogelgegevens blijkt dat er geen beschermde broedvogels binnen de invloedsfeer van de ingreep voorkomen. De grote karekiet en roerdomp komen zeker niet in de invloedsfeer van het tracé voor. Deze soorten zijn gebonden aan het (overjarig) riet en waterriet buiten de invloedsfeer van het tracé. De overige kwalificerende broedvogelsoorten komen ook zeker niet de invloedsfeer van het tracé voor.

Niet-broedvogels
Het gebied binnen de invloedsfeer van de ingreep kunnen onderdeel vormen van foerageergebied voor niet-broedvogels (die vooral in het winterseizoen in het gebied aanwezig zijn).
In de Barsbekerbinnenpolder komen de kolgans en grauwe gans voor.

Soort	1% norm	2004/2005	2005/2006
Kolgans	10000	8150	4900
Grauwe Gans	4000	235	605

Tabel 5.6 Seizoensmaxima van overwinterende vogels in de Barsbekerbinnenpolder en Groote Buitenlanden (telgebied OV1460). Een gebied waar de 1% norm wordt gehaald wordt internationaal beschouwd als een belangrijk gebied voor de soort (SOVON, 2008).

5.4 Samenvatting kwalificerende waarden per wegvak

Wegvak	Positie t.o.v. N331	Natura 2000-gebied	Habitatrichtlijn	Vogelrichtlijn
Rotonde Westeinde-Barsbekergemaal	Noord	Wieden	meervleermuis kleine modderkruiper grote modderkruiper bittervoorn	Niet-broedvogels: kolgans grauwe gans
	Zuid	Zwarte Water	glanshaver- en vossenstaarthooilanden kleine modderkruiper bittervoorn	Niet-broedvogels: kolgans smient pijlstaart slobeend meerkoet grutto
Barsbekergemaal-De Krieger	Noord	Wieden	meervleermuis kleine modderkruiper grote modderkruiper bittervoorn	Niet-broedvogels: kolgans grauwe gans
	Zuid	Zwarte Meer	glanshaver- en vossenstaarthooilanden kleine modderkruiper grote modderkruiper meervleermuis	Niet-broedvogels: kolgans grauwe gans Broedvogels: Rietzanger
De Krieger-Schaarweg	n.v.t.	geen	n.v.t.	n.v.t

Tabel 5.7 Instandhoudingsdoestellingen waarop mogelijk effecten plaats kunnen vinden door de ingreep.

6 Effectbeschrijving

6.1 Effecten door ruimtebeslag

6.1.1 Werkwijze

Voor de ingreep is het oppervlakte ruimtebeslag op Natura 2000 bepaald. Effecten door ruimtebeslag vinden plaats door het verplaatsen van de bermsloot, de aanleg/verbreding van een nieuwe parallelweg en de aanleg van een rotonde. Bermverbreding van de hoofdrijbaan vindt plaats binnen het huidige dijkprofiel, waardoor ruimtebeslag kan worden uitgesloten. In de onderstaande tabellen wordt het ruimtebeslag gekwantificeerd. De volledige berekening is weergegeven in bijlage 6.

Ruimtebeslag is als volgt gedefinieerd:
- Tijdelijke ingreep binnen de Natura 2000 begrenzing, door verplaatsen bermsloot (later weer beschikbaar voor natuur).
- Permanent ruimtebeslag door asfaltering en aanleg gasbetonblokken

Natura 2000-gebied	**Oppervlak (ha)**
Zwarte Water	0,57
Wieden	0,05
Zwarte Meer (alle varianten)	0,71

Tabel 6.1 Ruimtebeslag op de Natura 2000-gebieden door verplaatsen van de bermsloot

Natura 2000-gebied	**Oppervlak (ha)**
Zwarte Water	0,07
Wieden	0,02
Zwarte Meer (alle varianten)	0,07

Tabel 6.2 Ruimtebeslag op de Natura 2000-gebieden door aanleg en verbreding van parallelwegen (asfalt en gasbetonblokken)

Natura 2000-gebied	**Trajectpunt (km)**	**Deelgebied**	**Lengte maatregelen bermsloot (m)**
Zwarte Water en Vecht	15.970 – 16.060	Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder	1000
Wieden	17.000-17.240 17.470-17.530 17.590-17.790 17.870-18.040	Barsbekerbinnenpolder	670
Zwarte Meer	17.000-19.530	Oostelijke Buitenlanden	2530

Tabel 6.3 Lengte aan te passen/verplaatsen bermsloten langs de Natura 2000-gebieden

6.1.2 Ruimtebeslag op leefgebied broedvogels en niet-broedvogels

Door de geluidsbelasting van de huidige N331 is tot circa 100 meter vanaf de hoofdrijbaan geen geschikt leefgebied aanwezig voor broedvogels en niet-broedvogels gevoelig voor geluid. Maatgevend is hierbij de kritische geluidscontour van 45 dB(A) (Reijnen en Foppen, 1992) (zie paragraaf 6.2). Het gedeelte langs de hoofdrijbaan vormt ook geen geschikt leefgebied voor niet-broedvogels. Deze soorten zijn gevoelig voor optische verstoring, waarvan in huidige situatie al sprake is door de aanwezigheid van recreanten en fietsers die met regelmaat de gebieden passeren via de parallelweg en het fietspad op de dijk. Effecten door ruimtebeslag op leefgebieden van broedvogels en niet-broedvogels is uitgesloten.

6.1.3 Meervleermuis

Door de ingreep zal geen ruimtebeslag plaatsvinden op foerageergebied en vliegroutes van de meervleermuis. Langs de Zijwetering in de Barsbekerbinnenpolder, haaks op de N331, vinden geen maatregelen plaats. Effecten door ruimtebeslag kunnen worden uitgesloten.

6.1.4 Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)
Voor de percelen met dit habitattype is het ruimtebeslag door de ingreep bepaald (tabel 6.4).

Trajectpunt (km)	Deelgebied	Ruimtebeslag (ha)	Kwaliteit habitattype	Lengte (m)	Maatregel
15.970 – 16.060	Oostelijke Buitenlanden	0,007	matig	90	Aanleg bermsloot
16.860 – 16.930	Oostelijke Buitenlanden	0,15	matig	80	Aanleg rotonde
17.810 – 18.000	Broekenpolder	0,02	matig	140	Aanleg bermsloot
18.330 – 18.380	Broekenpolder	0,008	matig	85	Aanleg bermsloot

Tabel 6.4 Ruimtebeslag oppercelen met glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)(H6510B) in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Het ruimtebeslag zal gemiddeld maximaal 1 tot 2 meter vanaf de huidige bermsloot plaatsvinden. Hierbij is ook de lengte waarbinnen ruimtebeslag plaatsvindt bepaald. Het totale ruimtebeslag beslaat 0,19 hectare grasland, aangemerkt als glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B). Op de delen van de percelen waarop ruimtebeslag plaatsvindt, groeit een verarmde vorm van het habitattype, zonder de aspectbepalende soort wilde kievitsbloem.

Kleine modderkruiper en bittervoorn
De locaties in het plangebied waar direct ruimtebeslag plaatsvindt door het verplaatsen van bermsloten, hebben betekenis als leefgebied voor de soorten kleine modderkruiper en bittervoorn. Uit de gevoeligheden voor storende factoren blijkt dat de kleine modderkruiper en bittervoorn zeer gevoelig zijn voor oppervlakteverlies. Er vindt zowel binnen als buiten de begrenzing van Natura 2000 ruimtebeslag plaats over een lengte van 1000 meter. Het oppervlakteverlies van leefgebieden is tijdelijk van aard, omdat na realisatie weer geschikt leefgebied beschikbaar is.

6.1.5 Zwarte Meer

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)
Voor de percelen met dit habitattype is het ruimtebeslag door de ingreep bepaald (tabel 6.5).

Trajectpunt (km)	Deelgebied	Ruimtebeslag (ha)	Kwaliteit habitattype	Lengte (m)	Maatregel
18.650 – 19.000	Groote Buitenlanden	0,18 ha	matig	350	Aanleg bermsloot
19.000 – 19.340	Groote Buitenlanden	0,17 ha	goed	340	Aanleg bermsloot

Tabel 6.5 Ruimtebeslag oppercelen met glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)(H6510B) in Zwarte Meer.

Het ruimtebeslag zal gemiddeld maximaal 5 meter vanaf de huidige bermsloot plaatsvinden. Hierbij is ook de lengte waarbinnen ruimtebeslag plaatsvindt bepaald. De invloed van ruimtebeslag zal gemiddeld 5 meter vanaf de huidige bermsloot plaatsvinden. Het ruimtebeslag betreft 0,18 hectare van een verarmde vorm van het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510B), zonder de aspectbepalende soort wilde kievitsbloem. Daarnaast vindt er 0,17 hectare ruimtebeslag plaats op goed ontwikkeld habitattype, met de wilde kievitsbloem.

Kleine modderkruiper en grote modderkruiper
De locaties in het plangebied waar direct ruimtebeslag plaatsvindt door het verplaatsen van bermsloten, hebben betekenis als leefgebied voor de soorten kleine modderkruiper en grote modderkruiper. Uit de gevoeligheden voor storende factoren blijkt dat de kleine modderkruiper en bittervoorn zeer gevoelig zijn voor oppervlakteverlies. Er vindt zowel binnen als buiten de begrenzing van Natura 2000 ruimtebeslag plaats over een lengte van 2530 meter. Het oppervlakteverlies van leefgebieden is tijdelijk van aard, omdat na realisatie weer geschikt leefgebied beschikbaar komt.

Varianten:
Door de aanpassing van de begrenzing van het Natura 2000-gebied Zwarte Meer (definitief aanwijzingsbesluit, januari 2010), treedt er geen ruimtebeslag meer op bij de varianten A en [redacted] geen sprake van oppervlakteverlies habitattypen of leefgebied van beschermde soorten.

6.1.6 Wieden

Kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn
De locaties in het plangebied waar direct ruimtebeslag plaatsvindt door het verplaatsen van bermsloten, hebben betekenis als leefgebied voor de soorten kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn. Uit de gevoeligheden voor storende factoren blijkt dat deze soorten zeer gevoelig zijn voor oppervlakteverlies. Er vindt zowel binnen als buiten de begrenzing van Natura 2000 ruimtebeslag plaats over een lengte van 2530 meter. Het oppervlakteverlies van leefgebieden is tijdelijk van aard, omdat na realisatie weer geschikt leefgebied beschikbaar komt.

6.2 Effecten van verstoring

6.2.1 Werkwijze geluid

Gevoeligheid voor geluid
De hierbij gehanteerde kritische geluidscontour voor kwalificerende waarden die gevoelig zijn voor geluid (broedvogels en niet-broedvogels) is 45 dB(A) (Reijnen en Foppen, 1993).

Methode
De berekeningen voor alle gebieden zijn uitgevoerd voor de volgende jaren:
- Bestaande situatie (2007).
- Autonome situatie (2022) na uitvoering project (plansituatie).

Er zijn contourberekeningen gemaakt voor parallelwegen apart, hoofdrijbaan apart en hoofdrijbaan in combinatie met de parallelwegen. Daarnaast zijn aparte berekeningen gemaakt voor de verschillende varianten 1A1, 1A2, 1B1 en 1B2. De varianten C zijn niet kwantitatief bepaald.

6.2.2 Resultaten geluidsberekeningen

Nagegaan is in hoeverre het geluidsbelaste oppervlak van Natura 2000-gebied Zwarte Meer veranderd door de in gebruik name van parallelwegen. De resultaten geven de oppervlakten weer langs het gehele traject, deze staan weergegeven in tabel 6.6. In de tabel zijn ten aanzien van de geluidsbelaste oppervlakten door de ingreep alleen de variant 1A2/1B1 weergeven. De andere varianten geven hetzelfde beeld, alleen zijn de oppervlakten geluidsbelast gebied iets kleiner. Er is hierbij geen verschil in geluidsbelasting tussen de varianten. Het geluidsbelaste oppervlakte voor de varianten C zullen nog kleiner zijn door de ligging vlak langs de hoofdrijbaan.

Voor de volledige resultaten van de geluidsberekeningen en beschrijving van de gehanteerde technieken en methoden wordt verwezen naar het geluidsrapport *Akoestisch onderzoek Reconstructie N331 Zwartsluis-Vollenhove* (Alcedo, 2008).

Onderzoeksvariant	**Geluidsbelast oppervlak [Hectare] per geluidsbelastingcategorie [dB(A)]**					
	40-45	**45-47**	**47-50**	**50-55**	**>55**	**totaal**
2007						
Parallelwegen	0	0	0	0	0	0
Hoofdrijbaan	26,1	3,7	4,2	4,6	3,7	42,4
Hoofdrijbaan + parallelwegen	***26,4***	3,7	4,2	4,6	3,8	42,8
2022 autonoom						
Parallelwegen	1,8	0	0	0	0	1,8
Hoofdrijbaan	34,3	4,6	4,7	4,9	4,3	52,8
Hoofdrijbaan + parallelwegen	34,4	4,6	4,7	5,0	4,3	53,0
2022 na ingreep (variant 1A2/1B1)						
Parallelwegen	3,4	0	0	0	0	3,4
Hoofdrijbaan	34,7	4,4	4,3	5,3	4,5	53,1
Hoofdrijbaan + parallelwegen	***35,1***	4,5	4,4	5,3	4,6	53,8

Tabel 6.6 Ontwikkeling oppervlak geluidsbelast Natura 2000-gebied Zwarte Meer (Alcedo 2008)

De resultaten laten zien dat na realisatie van de toekomstvariant de contouroppervlakken richting het Zwarte Meer groter zijn. De grootste toename betreft die van het contouroppervlak 40-45 dB(A), dit neemt ten opzichte van de huidige neemt toe met 8,7 ha (*).
De berekeningen van de parallelweg apart tonen aan dat de gebruiksfase geen geluidstoename veroorzaakt boven 45 dB(A) (bijlage 8).

Het is daarom niet waarschijnlijk dat de toekomstvariant een aandeel heeft in de resultaten van de geluidsbelaste oppervlakten boven de 45 dB(A). Dit wordt aangetoond aan de hand van de geluidsberekeningen van de autonome ontwikkeling. De verschillen tussen autonoom en de plansituatie zijn minimaal en zullen waarschijnlijk te verklaren zijn door variaties bij de modelberekeningen. De toename van geluidsbelast oppervlakte van de toekomstvariant in vergelijking met de huidige situatie zijn te verklaren door de verhoogde verkeersintensiteit in 2022. Deze toename staat los van de toekomstvariant omdat het plan geen verkeeraantrekking tot gevolg heeft. De maximale toename van geluidsbelast oppervlak door de variant 1A2/1B1 zal binnen de geluidscontouren van de N331 blijven, toename van verstoring door geluid richting het Zwarte Meer is niet aan de orde.

NB: De berekeningen zijn gebaseerd op de begrenzing van het Natura-2000 gebied Zwarte Meer van voor januari 2010. Sindsdien is de begrenzing aangepast en kleiner geworden. Nu loopt de grens langs de sloot aan de teen van de dijk, aan de kant van de Groote Buitenlanden. In deze situatie ligt de toekomstvariant 1A2/1B1 buiten de begrenzing van Natura 2000 en zullen de geluidsbelaste oppervlakten door de parallelwegen veel kleiner zijn, of niet optreden.

6.2.3 Zwarte Meer

Broedvogels
De geringe veranderingen in het geluidsbelaste oppervlakte door varianten 1A2/1B1 hebben geen invloed op leefgebieden van broedvogels die gevoelig zijn voor verstoring door geluid. Dit wordt geïllustreerd aan de hand van het voorkomen van de rietzanger in Zwarte Meer (bijlage 7).
De ingreep heeft zeker geen toename van geluidsbelasting van 45 dB(A) tot gevolg en leidt daarom niet tot significante verstoring van broedvogels (zie paragraaf 6.2.2). Effecten kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

Niet-broedvogels
In het aanliggende Natura 2000-gebieden gebruiken kwalificerende overwinterende vogelsoorten de polders en uiterwaarden als foerageergebied en als rust- en verblijfplaats. Uit de gevoeligheid van instandhoudingsdoelstellingen blijkt dat de meeste niet-broedvogels niet gevoelig zijn voor geluid. De grutto is een niet-broedvogel die gevoelig is voor geluid. De ingreep heeft zeker geen toename van geluidsbelasting van 45 dB(A) op leefgebieden tot gevolg en leidt daarom niet tot verstoring van de grutto. Effecten kunnen met zekerheid worden uitgesloten.

Varianten
Uit de resultaten blijkt dat het 40-45 dB(A) contouroppervlak van de huidige hoofdrijbaan die van varianten 1A2/1B1 zal overschrijden, de geluidseffecten zullen volledig opgaan in het achtergrondgeluid van de hoofdrijbaan. Geluidseffecten zijn dus uitgesloten, omdat de geluidsbelasting veroorzaakt door het plan binnen het gebied valt wat al een hoge geluidsbelasting heeft in de huidige situatie. Dit betekent dat er al sprake is van een verminderende draagkracht van het gebied voor broedvogels. De varianten A, B, C hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen.

6.3 Effecten van versnippering/ barrièrewerking

Meervleermuis
De meervleermuis gebruikt de Zijwetering waarschijnlijk om zich te verplaatsen tussen de Barsbekerbinnenpolder en het Zwarte Meer. Voor de ingreep zijn geen maatregelen voorzien bij de Zijwetering en het verplaatsen van de parallelweg vormt geen extra barrière voor de meervleermuis. Hierdoor wordt de functionaliteit van de vliegroute niet aangetast door de ombouw van de N331. Effecten kunnen worden uitgesloten.

Kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn
Versnippering van de leefgebieden van deze vissoorten zal alleen tijdelijk en lokaal kunnen optreden gedurende het verplaatsten van de bermsloten. Naar verwachting zullen tijdens de werkzaamheden voor de bermsloot de huidige leefgebieden van de soorten tijdelijk uiteen kunnen vallen in kleinere ruimtelijk gescheiden leefgebieden.

Broedvogels en niet-broedvogels
De aanleg van de parallelwegen leidt niet tot versterking van de barrièrewerking voor vogels die tussen de Barsbekerbinnenpolder en Zwarte Water migreren. Dit komt door de geringe impact van licht en geluid die de parallelwegen op vogels heeft. Uitgangspunt is dat de ombouw van de N331 geen verkeersaantrekkende werking tot gevolg heeft, waardoor de barrièrewerking van de N331 niet wordt versterkt door het plan.

Varianten
De negatieve gevolgen door versterking barrièrewerking die de varianten 1A2 en 1B1 ten opzichte van de andere varianten kunnen veroorzaken zullen gering zijn, maar wel relevant voor de variantenvergelijking. Door de voordelen van bundeling hebben de varianten 1A11B2 en 1C1/1C2 de voorkeur.

6.4 Effecten van vermesting

6.4.1 Werkwijze en resultaten

Voor de resultaten en gehanteerde werkwijze wordt verwezen naar het rapport: *Onderzoek luchtkwaliteit. Ombouw N331 Zwartsluis-Vollenhoven tot GOW* (M +P, 2008). Uit berekeningen volgt dat de bijdrage stikstofdepositie vanwege het verkeer op de parallelweg nihil is. Het plan heeft geen extra stikstofdepositie tot gevolg.

6.4.2 Effecten op Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen

Het habitattype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) is gevoelig voor stikstofdepositie. Er liggen er percelen met dit habitattype in de invloedsfeer van de ingreep. Dit zijn percelen waar het habitattype goed ontwikkeld is, ofwel percelen waarop het habitattype slecht ontwikkeld is maar wel mogelijkheden zou kunnen bieden voor uitbreiding. Uit de berekening van het luchtonderzoek volgt dat de bijdrage van stikstof door het verkeer op de parallelweg nihil is. Een verslechtering van de kwaliteit van de percelen waarop het habitattype zich zou kunnen ontwikkelen is hierbij niet aan de orde. Er treden geen negatieve effecten op door stikstofdepositie.

Varianten:
Uit het luchtonderzoek blijkt dat er ten aanzien van de stikstofdepositie geen verschillen optreden tussen de varianten. De depositie te gering om negatieve effecten te veroorzaken op de kievitsbloemhooilanden.

7 Beoordeling effecten

In dit hoofdstuk staat de vraag centraal, of op grond van objectieve gegevens valt uit te sluiten of de uitvoering van het plan significant negatieve gevolgen heeft voor de instandhoudingdoelen van de betrokken Natura 2000-gebieden. De mate van verslechtering en verstoring wordt bepaald aan de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1 Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)
De ingreep leidt tot een oppervlakteverlies van totaal 0,19 ha in de Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder. De vegetatie van het perceel waarop ruimtebeslag gaat plaatsvinden, bestaat uit een verarmde vorm van het habitattype. In de delen waarop oppervlakteverlies plaatsvindt, ontbreekt volgens de beschikbare informatie zeer waarschijnlijk de aspectbepalende soort wilde kievitsbloem.

Er geldt voor dit habitattype de doelstelling uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit. Omdat er nog geen defintief beheerplan voor het Natura 2000-gebied is vastgesteld, worden de minder goed ontwikkelde groeiplaatsen op dezelfde wijze beschermd als de goed ontwikkelde groeiplaatsen. Door de ingreep worden minder goed ontwilkkelde groeiplaatsen aangetast, dit leidt tot beperking van de uitbreidingsdoelstelling (> oppervlakte).

Knelpunten voor het niet behalen van de instandhoudingsdoelstelling in het Natura 2000-gebied zijn vooral het achterwege blijven van verjonging van de wilde kievitsbloem, suboptimaal beheer, geen aaneengesloten vlakdekkende percelen, niet optimale inundatie en onderbemaling (Beheerplan uiterwaarden Zwarte Water en Vecht *in prep*). Grootste knelpunten voor ontwikkeling van het habitattype in De Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder zullen voornamelijk suboptimaal beheer en niet-optimale inundatie zijn.

De volgende overwegingen spelen een rol bij de beoordeling van significantie:
- In het kader van de herinrichting van de N331 wordt ca. 6 hectare kievitsbloemhooiland gerealiseerd in de Broekenpolder (paragraaf 2.3). De realisatie van goed ontwikkeld kievitsbloemhooiland is ter plaatse zeer kansrijk. Er wordt een relatief groot, vlakdekkend, aaneengesloten gebied ontwikkeld.
- Het oppervlakteverlies door de ingreep is zeer klein en speelt naar verwachting een beperkte rol bij het realiseren van de instandhoudingsdoelstelling.
- De Oostelijk Buitenlanden en Broekenpolder zijn vooralsnog alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De doelstellingen voor behoud van kwaliteit en uitbreiding oppervlakte van het habitattype, zal in het Natura 2000-gebied volgens het beheerplan (*in prep.*) worden gerealiseerd in het deel dat als Habitatrichtlijngebied is aangewezen.

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er door de ingreep sprake is van een tijdelijk effect door ruimtebeslag, maar dat dit effect niet leidt tot significante verslechtering. Het behalen van de instandhoudingsdoelstelling van het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in het Natura 2000-gebied, wordt niet in gevaar gebracht.

Kleine modderkruiper en bittervoorn
Er treedt tijdelijk oppervlakteverlies leefgebied op van bittervoorn en kleine modderkruiper. Versnippering van de leefgebieden van deze vissoorten zal alleen tijdelijk en lokaal kunnen optreden

gedurende het verplaatsten van de bermsloten. In het Natura 2000-gebied komen beide soorten verspreid voor in sloten, weteringen en kolken.
In de omgeving van de ingreep komen ze naar verwachting algemeen voor in het slotenstelsel binnen Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder. Voor beide soorten gelden alleen behouddoelstellingen. Er zijn voor beide soorten geen knelpunten in het aanwijzingsbesluit genoemd die het behalen van de instandhoudingsdoelstelling in gevaar kunnen brengen.

De volgende overwegingen spelen een rol bij de beoordeling van significantie:

- Er wordt in het kader van de Flora- en faunawet een mitigatieplan opgesteld voor vissen om negatieve effecten op de soorten te verzachten (voor een aanzet, zie paragraaf 8.3).
- Netto afname van geschikt leefgebied vindt niet plaats. Door de ingreep is sprake van een toename van geschikt leefgebied, door de verbreding van de bermsloten en de optimale ecologische inrichting afgestemd op de soorten.
- Er is sprake van een tijdelijk effect van oppervlakteverlies en versnippering, omdat alleen gedurende de werkzaamheden delen van de sloot niet als habitat gebruikt kunnen worden. In de omgeving is voor beide soorten voldoende geschikt habitat aanwezig, die in directe verbinding staat met de bermsloten.
- In de omgeving van de N331 is voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Deze uiterwaarden en polders zijn doorsneden door een uitgebreid slotenstelsel, waarbij de sloten in verbinding staan met de bermsloten. Soorten kunnen ten tijde van de werkzaamheden hier verblijven;
- Er is sprake van een negatief effect, maar in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen is het effect aanvaardbaar.

De voorgenomen ingreep zal niet leiden tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper en bittervoorn.

Instandhoudingsdoelstelling	**Ruimtebeslag**	**Verstoring**	**Versnippering**	**Vermesting**
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	-	0	0	0
H1134 Bittervoorn	-	0	-	0
H1149 Kleine modderkruiper	-	0	-	0
broedvogels	0	0	0	0
Niet-broedvogels	0	0	0	0

Tabel 7.1 Overzicht effecten op relevante instandhoudingsdoelstellingen Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

0 = Geen effecten
- = Geen significante verstoring/verslechtering
- - = Significante verstoring/verslechtering

7.2 Zwarte Meer

Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B)

De ingreep leidt tot een oppervlakteverlies van totaal 0,18 hectare are matig ontwikkeld habitattype en 0,17 hectare goed ontwikkeld habitattype in de Groote Buitenlanden. Er geldt voor dit habitattype de doelstelling uitbreiding oppervlakte en toename kwaliteit. Grootste knelpunt voor het niet behalen van de instandhoudingsdoelstelling in het Natura 2000-gebied is vooral een ongunstige waterhuishouding in het gebied, veroorzaakt door bemaling van de polder ([redacted], 2009).

Percelen met matig ontwikkeld habitattype:

In de delen waar oppervlakteverlies plaatsvindt, ontbreekt volgens de beschikbare informatie de aspectbepalende soort wilde kievitsbloem. De vegetatie bestaat uit een verarmde vorm van het habitattype (vossenstaartgrasland, *Alopecurion*). Waarschijnlijk wordt bij de uitvoering van het beheer wel rekening wordt gehouden met de eisen voor kievitsbloemhooilanden (mond. med. Natuurmonumenten). Er geldt voor dit habitattype de doelstelling uitbreiding oppervlakte en toename kwaliteit. Omdat er nog geen defintief beheerplan voor het Natura 2000-gebied is vastgesteld, worden de minder goed ontwikkelde groeiplaatsen op dezelfde wijze beschermd als de goed ontwikkelde groeiplaatsen. De ingreep leidt hier tot beperking van de uitbreidingsdoelstelling.

Percelen met goed ontwikkeld habitattype:

Op delen van deze percelen komt een goed ontwikkelde vorm van het habitattype voor, behorende tot kievitsbloem-associatie (*Frittillario-Alopecuretum*). Het ruimtebeslag van 0,17 hectare op de percelen leidt tot beperking van de uitbreidingsdoelstelling.

Het ruimtebeslag van 0,35 hectare habitattype is tijdelijk van aard, omdat in het kader van de herinrichting N331 ca. 6 hectare kievitsbloemhooiland gerealiseerd gaat worden in de Broekenpolder (paragraaf 2.3). De realisatie van goed ontwikkeld kievitsbloemhooiland is ter plaatse zeer kansrijk. Er wordt een relatief groot, vlakdekkend, aaneengesloten gebied ontwikkeld. De realisatie van hat habitatype in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht kan meegewogen worden bij de beoordeling van significantie. Er wordt geen ontwikkelruimte voor het behalen van het instandhoudingsdoel van het habitattype in Uiterwaarden Zwarte water en Vecht gebruikt. Voor dit Natura 2000-gebied wordt dit gerealiseerd in het als Habitatrichtlijngebied aangewezen deel (Beheerplan Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht *in prep.*).

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat door de ingreep sprake is van negatieve effecten door tijdelijk ruimtebeslag van (potentiele) groeiplaatsen van het habitattype, maar dat dit niet leidt tot significante verslechtering. Het behalen van het instandhoudingsdoel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in het Natura 2000-gebied wordt niet in gevaar gebracht.

Grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Er treedt tijdelijk oppervlakteverlies leefgebied op van bittervoorn en kleine modderkruiper. In het Natura 2000-gebied komen beide soorten verspreid voor in sloten, weteringen en kolken. In de omgeving van de ingreep komen ze naar verwachting algemeen voor in het slotenstelsel binnen Oostelijke Buitenlanden en Broekenpolder. Voor beide soorten gelden alleen behouddoelstellingen. Er zijn voor beide soorten geen knelpunten in het aanwijzingsbesluit genoemd die het behalen van de instandhoudingsdoelstelling in gevaar kunnen brengen.

De volgende overwegingen spelen een rol bij de beoordeling van significantie:

- Er wordt in het kader van de Flora- en faunawet een mitigatieplan opgesteld voor vissen om negatieve effecten op de soorten te verzachten (voor een aanzet, zie paragraaf 8.3).
- Netto afname van geschikt leefgebied vindt niet plaats. Door de ingreep is sprake van een toename van geschikt leefgebied, door de verbreding van de bermsloten en de optimale ecologische inrichting afgestemd op de soorten.
- Er is sprake van een tijdelijk effect, omdat alleen gedurende de werkzaamheden delen van de sloot niet als habitat gebruikt kunnen worden. In de omgeving is voor beide soorten voldoende geschikt habitat aanwezig, die in directe verbinding staat met de bermsloten.
- In de omgeving van de N331 is voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Deze uiterwaarden en polders zijn doorsneden door een uitgebreid slotenstelsel, waarbij de

sloten in verbinding staan met de bermsloten. Soorten kunnen ten tijde van de werkzaamheden hier verblijven;
- Er is sprake van een negatief effect, maar in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen is het effect aanvaardbaar.

De voorgenomen ingreep zal niet leiden tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper en grote modderkruiper.

Instandhoudingsdoelstelling	**Ruimtebeslag**	**Verstoring**	**Versnippering**	**Vermesting**
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	-	0	0	0
H1145 Grote modderkruiper	-	0	-	0
H1149 Kleine modderkruiper	-	0	-	0
broedvogels	0	0	0	0
Niet-broedvogels	0	0	0	0

Tabel 7.2. Overzicht effecten op relevante instandhoudingsdoelstellingen Zwarte Meer

0 = Geen effecten
- = Geen significante verstoring/verslechtering
- - = Significante verstoring/verslechtering

7.3 Wieden

Kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn

Er treedt tijdelijk oppervlakteverlies leefgebied op van kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn. In het Natura 2000-gebied komen beide soorten verspreid voor in sloten, weteringen en kolken. In de omgeving van de ingreep komen ze naar verwachting algemeen voor in het slotenstelsel binne de Barsbekerbinnenpolder. Voor beide soorten gelden alleen behouddoelstellingen. Er zijn voor beide soorten geen knelpunten in het aanwijzingsbesluit genoemd die het behalen van instandhoudingsdoelstelling in gevaar kunnen brengen.

De volgende overwegingen spelen een rol bij de beoordeling van significantie:
- Er wordt in het kader van de Flora- en faunawet een mitigatieplan opgesteld voor vissen om negatieve effecten op de soorten te verzachten (voor een aanzet, zie paragraaf 8.3).
- Netto afname van geschikt leefgebied vindt niet plaats. Door de ingreep is sprake van een toename van geschikt leefgebied, door de verbreding van de bermsloten en de optimale ecologische inrichting afgestemd op de soorten.
- Er is sprake van een tijdelijk effect, omdat alleen gedurende de werkzaamheden delen van de sloot niet als habitat gebruikt kunnen worden. In de omgeving is voor beide soorten voldoende geschikt habitat aanwezig, die in directe verbinding staat met de bermsloten.
- In de omgeving van de N331 is voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Deze uiterwaarden en polders zijn doorsneden door een uitgebreid slotenstelsel, waarbij de sloten in verbinding staan met de bermsloten. Soorten kunnen ten tijde van de werkzaamheden hier verblijven;
- Er is sprake van een negatief effect, maar in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen is het aanvaardbaar.

De voorgenomen ingreep zal niet leiden tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn.

Instandhoudingsdoelstelling	Ruimtebeslag	Verstoring	Versnippering	Vermesting
H1134 Bittervoorn	-	0	-	0
H1145 Grote modderkruiper	-	0	-	0
H1149 Kleine modderkruiper	-	0	-	0
broedvogels	0	0	0	0
Niet-broedvogels	0	0	0	0

Tabel 7.3 Overzicht effecten op relevante instandhoudingsdoelstellingen Wieden
0 = Geen effecten
- = Geen significante verstoring/verslechtering
-- = Significante verstoring/verslechtering

7.4 ADC-toets

Er is door de ingreep geen sprake van significante effecten op instandhoudingsdoelen van de betrokken Natura 2000-gebieden. Het opstellen van een ADC toets (Alternatievenonderzoek, het aantonen van een Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie) is niet aan de orde.

7.5 Cumulatie

De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat bij de beoordeling van effecten rekening moet worden gehouden met cumulatie met andere plannen en projecten. In de omgeving van het plangebied zijn geen ingrepen voorzien die gecombineerd met de herinrichting van de N331, invloed kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Cumulatieve effecten niet op.

8 Conclusie

8.1 Effecten ruimtebeslag

8.1.1 Begrenzing Natura 2000

Het ruimtebeslag op Natura 2000-gebieden is weergegeven in de onderstaande tabellen.

Natura 2000-gebied	Oppervlak (ha)
Zwarte Water	0,57
Wieden	0,05
Zwarte Meer (alle varianten)	0,71

Tabel 8.1 Ruimtebeslag door verplaatsen van de bermsloot

Natura 2000-gebied	Oppervlak (ha)
Zwarte Water	0,07
Wieden	0,02
Zwarte Meer (alle varianten)	0,07

Tabel 8.2 Ruimtebeslag door aanleg en verbreding van parallelwegen(asfalt en gasbetonblokken)

Ruimtebeslag door het verplaatsen van de bermsloot is een tijdelijk van aard. Na realisatie heeft dit oppervlak minimaal dezelfde kwaliteit als voor de ingreep.

Ruimtebeslag door de aanleg van verharding heeft permanente vermindering van oppervlakte Natura 2000 tot gevolg. De totale omvang voor de Natura 2000-gebieden is 0,16 ha. Dit dient door de initiatiefnemer herbegrensd te worden.

8.1.2 Effecten op habitattypen

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
Het ruimtebeslag van 0,19 hectare potentiële groeiplaatsen van glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) leidt niet tot significante verslechtering. Het ruimtebeslag van 0,35 hectare habitattype is tijdelijk van aard, omdat in het kader van de herinrichting N331 ca. 6 hectare kievitsbloemhooiland gerealiseerd gaat worden in de Broekenpolder (paragraaf 2.3). De realisatie van goed ontwikkeld kievitsbloemhooiland is ter plaatse zeer kansrijk. Er wordt een relatief groot, vlakdekkend, aaneengesloten gebied ontwikkeld.

Zwarte Meer
Het ruimtebeslag van 0,35 hectare (potentiële) groeiplaatsen van glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) leidt niet tot significante verslechtering. Het ruimtebeslag van 0,35 hectare habitattype is tijdelijk van aard, omdat in het kader van de herinrichting N331 ca. 6 hectare kievitsbloemhooiland gerealiseerd gaat worden in de Broekenpolder

(paragraaf 2.3). De realisatie van goed ontwikkeld kievitsbloemhooiland is ter plaatse zeer kansrijk. Er wordt een relatief groot, vlakdekkend, aaneengesloten gebied ontwikkeld.

8.1.3 Effecten op habitatsoorten

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
Met inachtneming van mitigerende maatregelen zal de voorgenomen ingreep zal niet leiden tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper en bittervoorn.

Zwarte Meer
Met inachtneming van mitigerende maatregelen zal de voorgenomen ingreep leidt niet tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper en grote modderkruiper.

Wieden
Met inachtneming van mitigerende maatregelen zal de voorgenomen ingreep zal niet leiden tot significante verslechtering van de kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn.

8.2 Toetsing aan de natuurbeschermingswet 1998

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
De uitvoering van de ombouw N331 veroorzaakt geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Hier kan op grond van artikel 19g lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 de vergunning in beginsel verleend worden.

Zwarte Meer
De uitvoering van de ombouw N331 veroorzaakt geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Hier kan op grond van artikel 19g lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 de vergunning in beginsel verleend worden.

Wieden
De uitvoering van de ombouw N331 veroorzaakt geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Hier kan op grond van artikel 19g lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 de vergunning in beginsel verleend worden.

8.3 Mitigerende maatregelen

8.3.1 Algemene maatregelen

Mitigerende maatregelen worden meegenomen bij het definitieve ontwerp en de wijze van uitvoering. Hierdoor kunnen negatieve gevolgen zoveel mogelijk worden vermeden.
- Het uitvoeren van schade veroorzakende werkzaamheden in gebieden waar gevoelige soorten voorkomen worden afgestemd op de soorten, zodat deze worden ontzien (buiten voortplantingsseizoen, buiten vogelbroedseizoen).
- Er wordt geadviseerd zoveel mogelijk gebruik te maken van smalle aan- en afvoerwegen, om geen schade toe te brengen aan de gedeelten binnen de Natura 2000-begrenzing.

8.3.2 Vissen

Hieronder zijn de mitigerende maatregelen en de inrichtingseisen bermsloten op hoofdlijnen voor de drie vissoorten uitgewerkt. Er wordt in het kader van de Flora- en faunawet een mitigatieplan

opgesteld voor vissen om negatieve effecten op de soorten te verzachten (voor een aanzet, zie paragraaf 8.3). Wanneer de uitvoering plaatsvindt conform het mitigatieplan, dan worden effecten zoveel mogelijk voorkomen.

Werkperiode

1. Het beste seizoen voor uitvoering is tussen ongeveer 1 augustus tot 1 oktober. Dit is de periode na de voorplanting en voor de winterrust.
2. Daarnaast is uitvoering mogelijk tussen half januari tot 1 maart, er mag echter dan niet worden gewerkt bij vorst en ijsgang.

Eisen uitvoering

- Bij werkzaamheden aan de sloot altijd één kant opwerken, richting aantakkende watergangen vanuit de polder/uiterwaard;
- Rustig werken bij duikers en stuwen, hier zitten vaak veel vissen;
- Direct voor aanvang van de werkzaamheden op een locatie rustig verstoren, zodat vissen zullen vluchten uit de werklocatie;
- Zoetwatermosselen worden teruggezet in de watergang na uitvoering van de werkzaamheden (paaisubstraat voor bittervoorn);
- Eventueel aangetroffen dieren in de directe omgeving terugplaatsen, waar zeker geen werkzaamheden (meer) worden uitgevoerd;
- Eventueel leegvissen voorafgaande aan de werkzaamheden en de watergang afsluiten voor herkolonisatie (ongeveer 1 week voor de werkzaamheden). Dit kan nog nader worden uitgewerkt in het werkplan;
- De uitvoering van de werkzaamheden zal plaatsvinden conform de gedragscode voor de Unie van Waterschappen.

Inrichtingseisen

- Afwisseling in het substraat. De kleine modderkruiper en grote modderkruiper hebben ook harder type substraat nodig, zoals zand;
- Afwisseling in diepte, de diepere delen worden gebruikt als overwintering

9 Bronnen

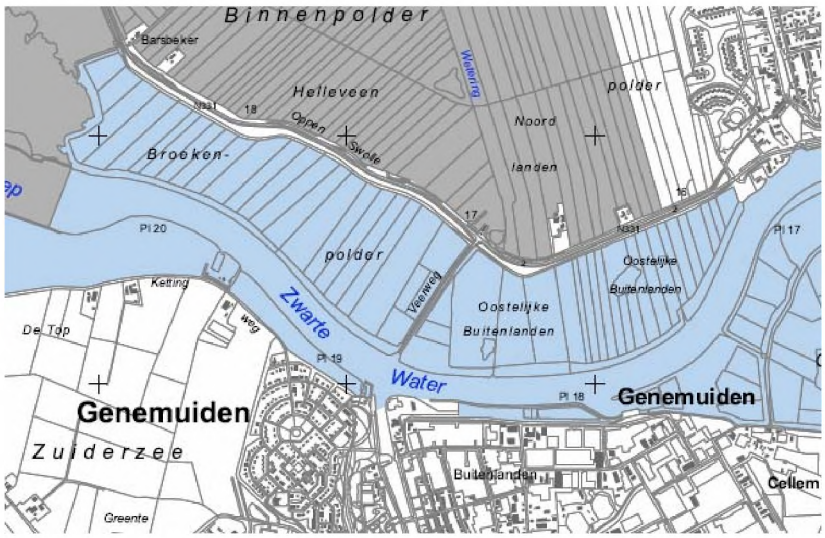
- Alcedo, 2008. Akoestisch onderzoek Reconstructie N331 Zwartsluis-Vollenhove
- [redacted] (redactie), 2006. Effectindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randwoorwaarden en storende factoren. Wageningen, Alterra rapport 1375 (en de aanvulling hierop).
- [redacted], 2009. Ontpolderen van Groote Buitelanden. Alterra, Wageningen.
- [redacted], [redacted] en [redacted], 2002. Vissen in Overijssel. Verspreidingsatlasvan zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.
- [redacted], 2008. noordoever Zwarte Water. Levering vogelgegevens SOVON.
- [redacted] & [redacted], 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor Stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra, Alterrarapport 1654.
- Eelerwoude, 2007. Flora en fauna-inventarisatie N331, wegvak Zwartsluis-Vollenhove.
- [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted] 2008. effectiviteit ammoniakmaatregelen in en rondom de Natura 2000-gebieden in de provincie Overijssel. Wageningen, Alterra, Alterrarapport 1682.
- [redacted] en [redacted], 2000. De wilde kievitsbloem in Overijssel. Verspreiding, ecologie, knelpunten en beschermingsmaatregelen. Bureau Natuurbalans/ Limes Divergens, Nijmegen.
- [redacted] en [redacted], 2007. Evaluatie actieplan wilde kievitsbloem in Overijssel. Rapport 06-325. EcoGroen Advies, Zwolle.
- [redacted], [redacted], 2003. Europese natuur in Nederland. Habitattypen
- [redacted], [redacted], 2004. Europese natuur in Nederland. Soorten
- Meijen, R, v.d., 1996. Heukel's Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff.
- M +P, 2009. Onderzoek luchtkwaliteit. Ombouw N331 Zwartsluis-Vollenhoven tot GOW.
- Onderzoek luchtkwaliteit ombouw N331 Zwartsluis-Vollenhove (M+P, 2008).
- Oriëntatiefase Natuurbeschermingswet ombouw naar gebiedsontsluiting N331, ARCADIS, januari 2008.
- Provincie Gelderland, 2009. Beheerplan Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. In preparatie.
- [redacted] en [redacted], 1991. Effect van wegen met autoverkeer op de dichtheid van broedvogels. IBN rapport 91/1.
- [redacted] en [redacted], 2006. The ecology of Transportation: Managing Mobility for the Environment
- SOVON vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & EIS Nederland, Leiden
- Te veel van het goede, stikstofneerslag op Habitatrichtlijngebieden (Alterra-TNO, 2004).
- [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted], 2008. Ruimtevoor riet en moerasvogels in de noordelijke randmeren. Sturende factoren en beheermaatregelen voor kwalificerende moerasvogels. A&W-rapport 1108.

Websites

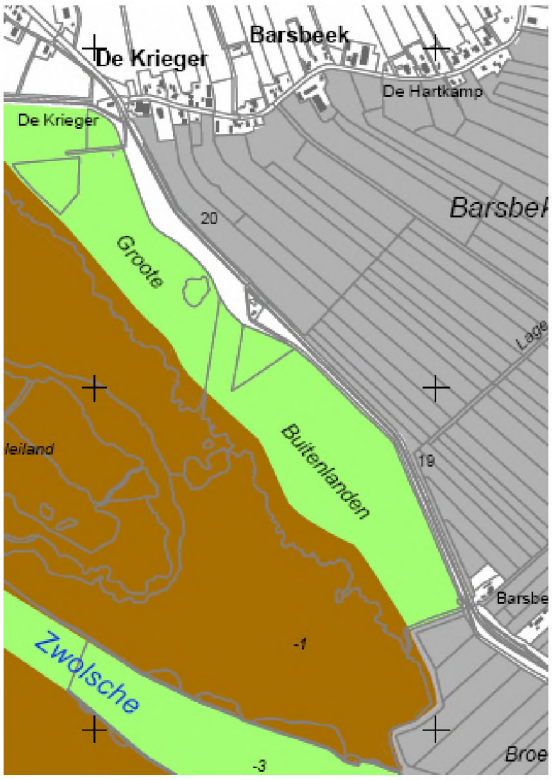
- http://www.minlnv.nl: website van het ministerie van LNV
- http://www.overijssel.nl
- http://www.milieuennatuurcompendium.nl/
- Landelijke Vegetatie Databank. http://www.synbiosys.alterra.nl
- Gebieden- en soortendatabase LNV
- http://www.ravon.nl
- http://www.floron.nl

Bijlage 1 Ligging Natura 2000-gebieden rondom de N331

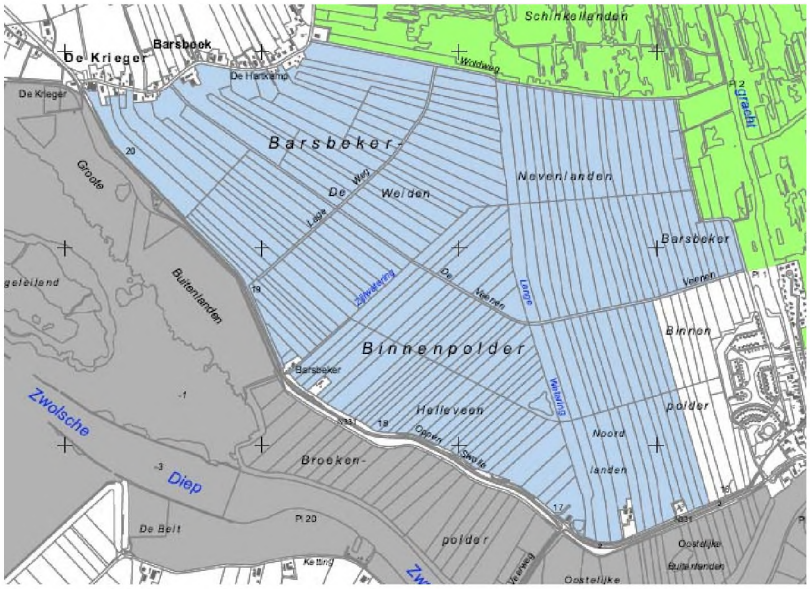
1. Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

2. Zwarte Meer

3. Wieden

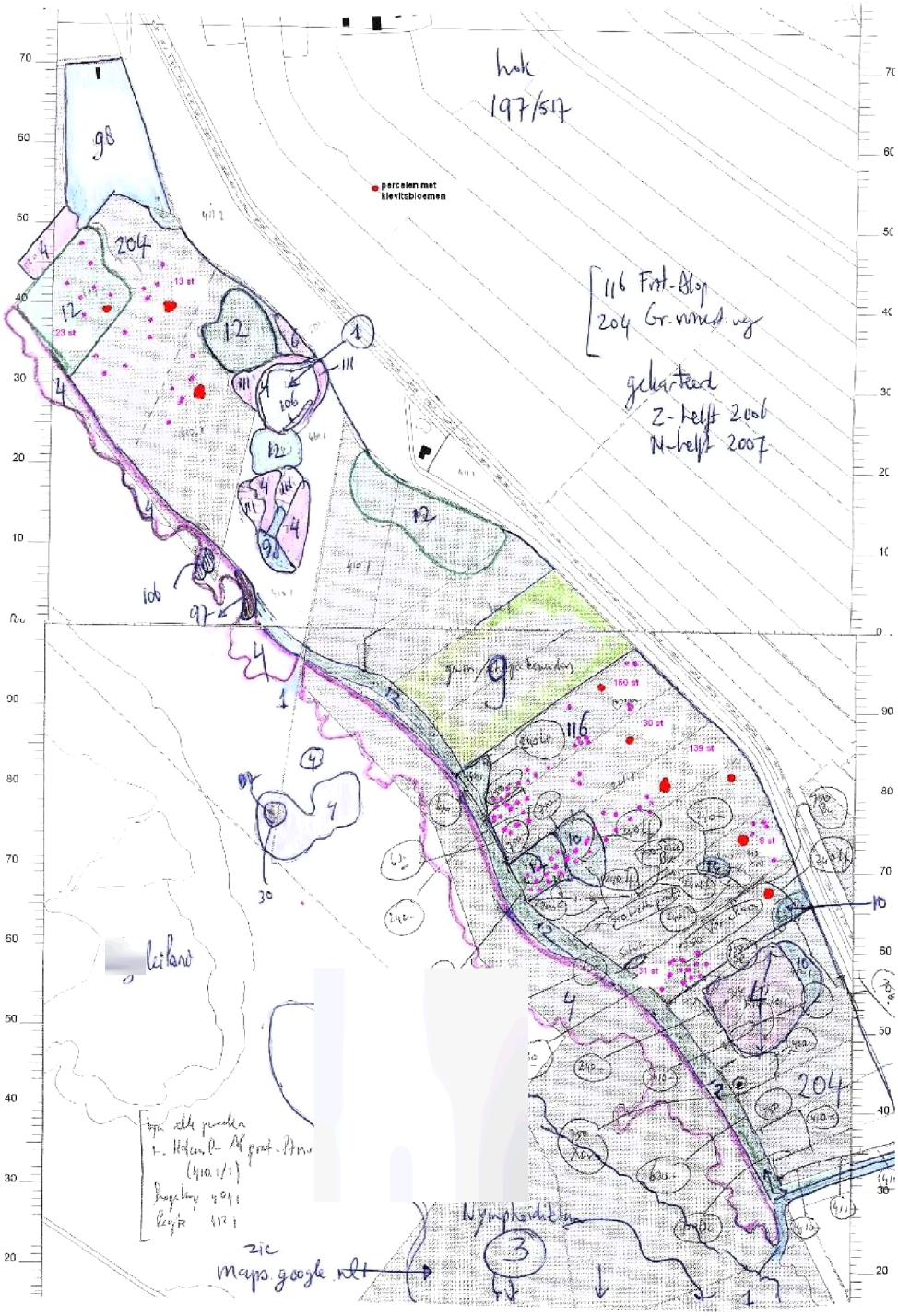
Vogelrichtlijn

Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn

Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Beschermd Natuurmonument

Bijlage 2 Voorkomen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in Zwarte Meer

1. Locaties met groeiplaatsen van de wilde kievitsbloem in de Groote Buitenlanden.
De percelen met rode stip zijn actuele groeiplaatsen (2006 / 2007).
Roze punten geven de verspreiding binnen dit perceel aan.
Percelen met type 116 (goed ontwikkeld) en 204 (matig ontwikkeld) geven de ligging van de habitattypen aan (bron: Natuurmonumenten, 2006/2007).

2. Ligging met goed en matig ontwikkeld Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in Zwarte Meer

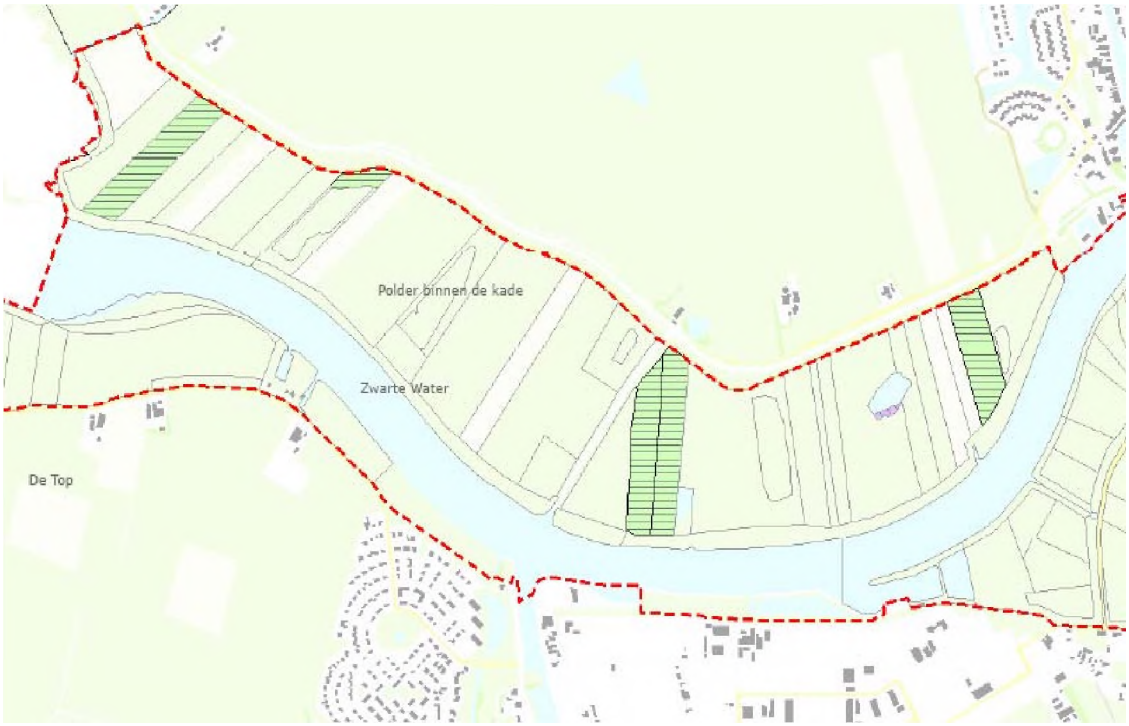
(bron: Provincie Overijssel, 2008 en Natuurmonumenten, 2006/2007).

Voor de percelen met goed en matig ontwikkeld habitattype wordt uitgegaan dat hier delen met kievitsbloem-associatie (Frittillario-Alopecuretum) voorkomt. Er wordt aangenomen dat op de aangewezen percelen het habitattype niet vlakdekkend voorkomt.

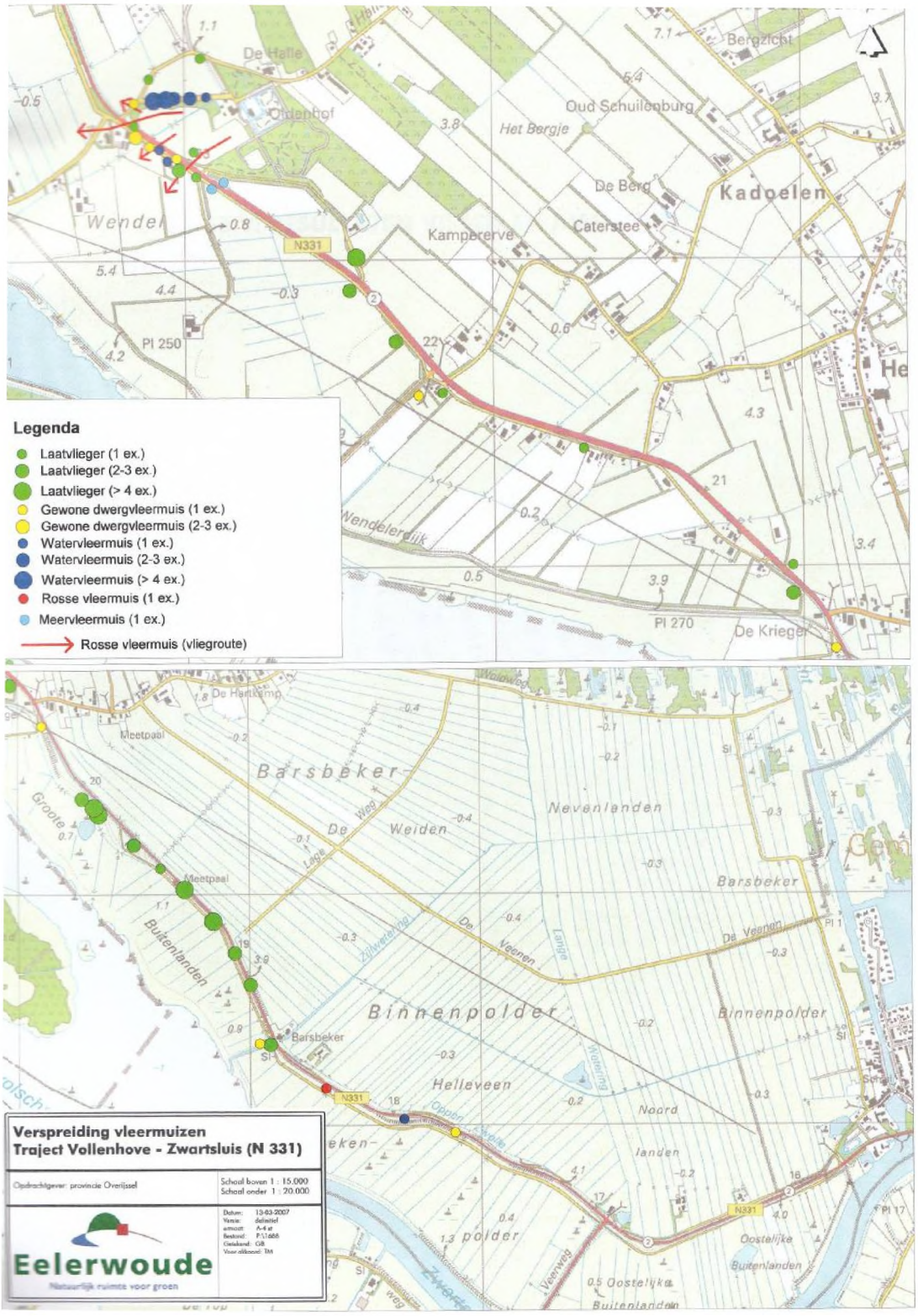

Bijlage 3 Voorkomen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) (H6510B) in Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

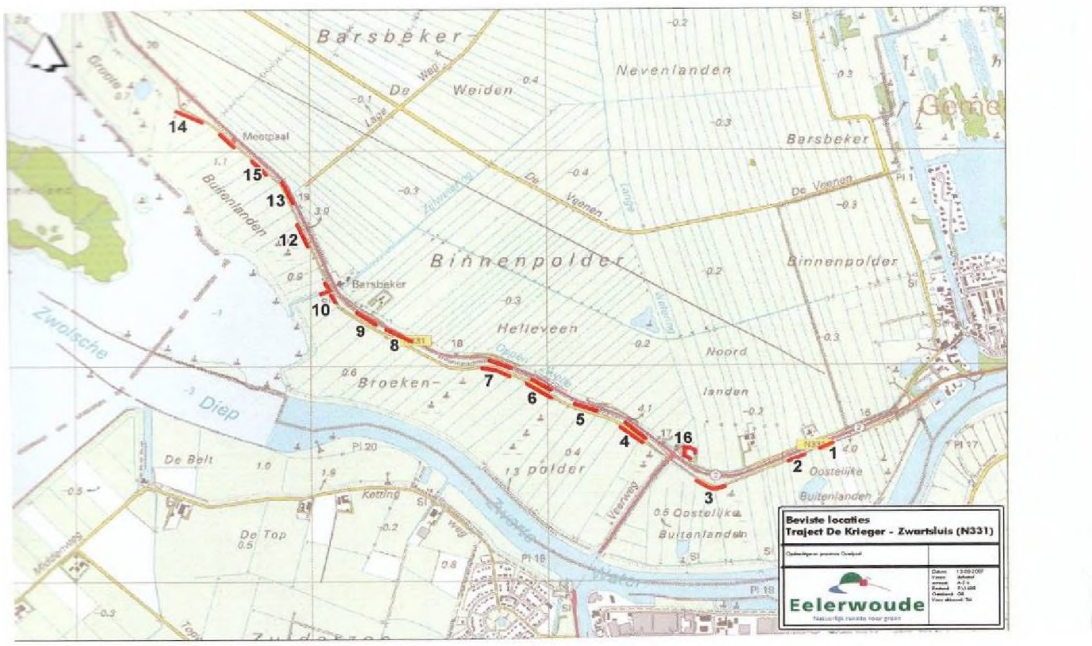
De percelen met het habitattype H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart), subtype B zijn groen aangegeven (habitattypekaart Beheerplan Zwarte Water in prep.).
Bron: Provincie Overijssel 2008.

Bijlage 4 Resultaten inventarisatie vleermuizen

Bijlage 5 Resultaten inventarisatie vissen

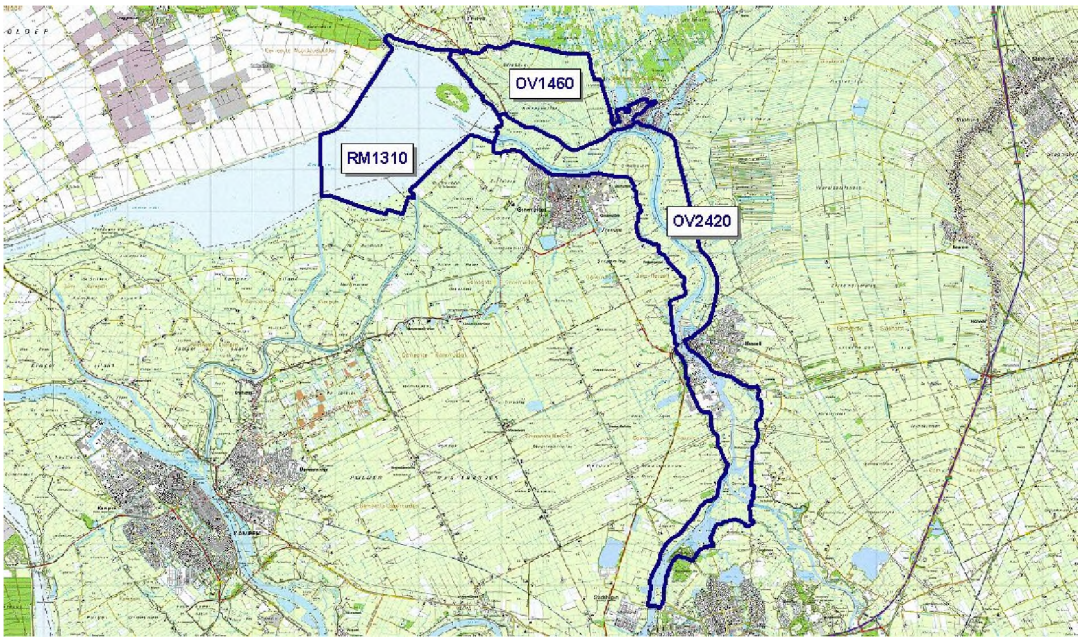
locatie	aantal	vangst
1	10	10-doornig stekelbaarsje
2	10	10-doornig stekelbaarsje
	5	3-doornig stekelbaarsje
	1	kl. watersalamander
		kikkerdril (groene kikker)
3	8	10-doornig stekelbaarsje
4	1	kleine modderkruiper
	15	10-doornig stekelbaarsje
	4	3-doornig stekelbaarsje
	2	kl. watersalamander
	1	larve (gewone pad)
5	1	kleine modderkruiper
	10	10-doornig stekelbaarsje
	3	3-doornig stekelbaarsje
	1	groene kikker
6	6	10-doornig stekelbaarsje
	1	3-doornig stekelbaarsje
7	11	10-doornig stekelbaarsje
	3	3-doornig stekelbaarsje
8	1	kleine modderkruiper
	2	10-doornig stekelbaarsje

locatie	aantal	vangst
9	1	riviergrondel
	1	baars
	3	kleine modderkruiper
	9	blankvoorn
	>20	10-doornig stekelbaarsje
	10	3-doornig stekelbaarsje
	1	bruine kikker
10	3	kleine modderkruiper
	6	bittervoorn
	5	vetje
	2	baars
	1	ruisvoorn
	4	blankvoorn
	6	10-doornig stekelbaarsje
	>20	3-doornig stekelbaarsje
	1	groene kikker
	3	Am. rivierkreeft
11	1	zeelt
	6	blankvoorn
	2	10-doornig stekelbaarsje

locatie	aantal	vangst
12	4	kleine modderkruiper
	3	bittervoorn
	1	vetje
	1	zeelt
	7	blankvoorn
	12	10-doornig stekelbaarsje
	1	bruine kikker
13	3	kleine modderkruiper
	8	blankvoorn
	12	10-doornig stekelbaarsje
	1	groene kikker
14	8	kleine modderkruiper
	1	bittervoorn
	1	vetje
	6	10-doornig stekelbaarsje
15	2	kleine modderkruiper
	2	bittervoorn
	1	ruisvoorn
	7	blankvoorn
	13	10-doornig stekelbaarsje
	2	3-doornig stekelbaarsje
16	1	10-doornig stekelbaarsje
	>500	larven (gewone pad)

Bron: Eelerwoude, 2007

Bijlage 6 Ligging telgebieden niet-broedvogels

Bron: Sovon, 2008

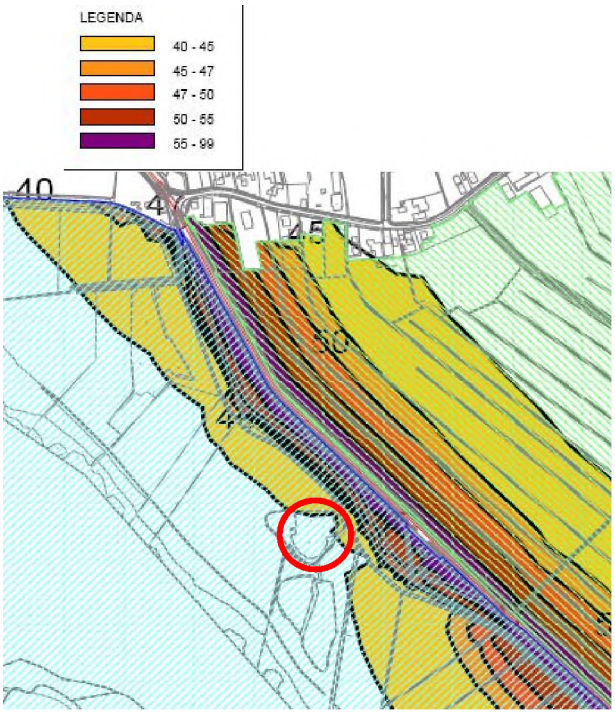
Bijlage 7 Berekeningen oppervlak ruimtebeslag Natura 2000-begrenzing bij ombouw N331

van (Km)	tot (Km)	oppervlakte tijdelijke verstoring door aanleg (m^2)	oppervlakte permanent ruimtebeslag (verharding)(m^2)	lengte (m)	Natura 2000 gebied
15.894	15.899		0.95	4.99	Zwarte Water
15.907	15.956		42.89	69.88	Zwarte Water
15.854	16.298	1492.05		465.14	Zwarte Water
16.307	16.620	519.96		315.93	Zwarte Water
16.895	16.929		256.2	35.04	Zwarte Water
16.929	16.937		235.15	7.54	Zwarte Water
16.865	16.937	1507.61		72.49	Zwarte Water
16.935	16.958		151.84	24.45	Zwarte Water
16.935	16.990	848.88		56.07	Zwarte Water
17.074	17.083	2.62		8.67	Zwarte Water
17.218	17.310	17.6		84.12	Zwarte Water
17.324	17.617	170.35		299.69	Zwarte Water
17.650	17.791	131.73		139.38	Zwarte Water
17.809	17.926	168.41		102.53	Zwarte Water
17.930	18.006	65.91		81.61	Zwarte Water
18.008	18.022	1.78		16.67	Zwarte Water
18.029	18.549	489.87		277.6	Zwarte Water
18.582	18.589		0.15	8.24	Zwarte Water
18.596	18.600		0.71	2.37	Zwarte Water
18.558	18.600	59.8		47.29	Zwarte Water
18.029	18.289	230.61		274.25	Zwarte Water
18.643	19.337		667.45	684.79	Zwarte Meer
18.623	19.531	7148.05		897.79	Zwarte Meer
	Totaal	12855.23	1355.34		

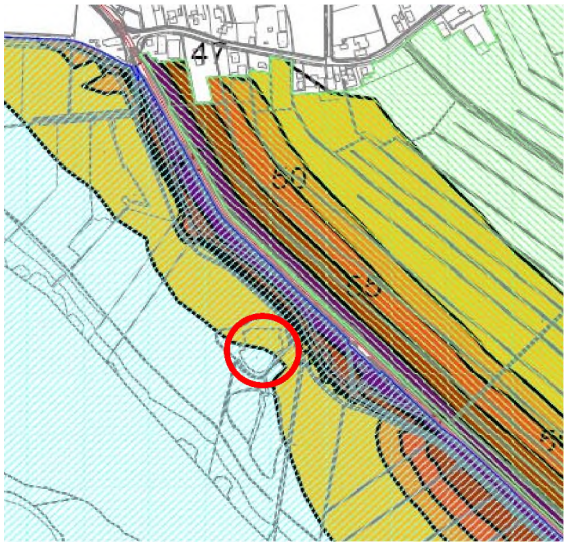
van (Km)	tot (Km)	oppervlakte totaal gebruik (m^2)	oppervlakte voor verharding (m^2)	lengte (m)	Natura 2000 gebied
20.351	20.392		177.97	41.03	Wieden
20.307	20.392	485.48		84.16	Wieden
	Totaal	485.48	177.97		

Bijlage 8 Analyse verstoring rietzanger Zwarte Meer

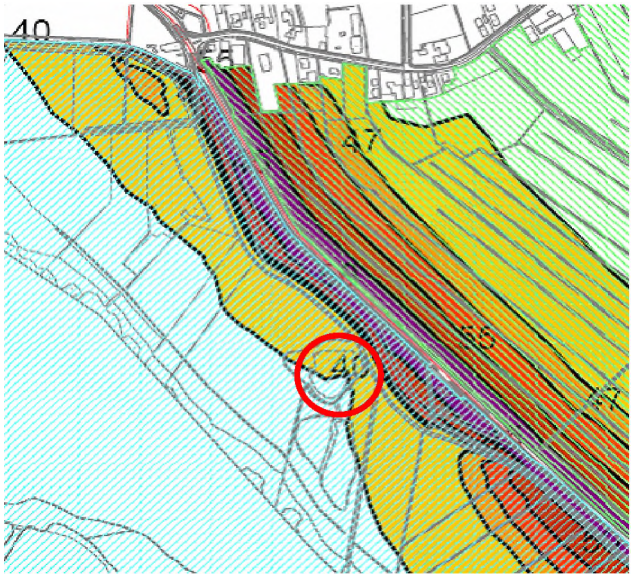
Resultaten geluidsbelasting tussen het huis in de Groote Buitenlanden en De Krieger door aanleg van parallelwegen 1. huidige situatie 2007 2. autonome ontwikkeling 2022 3. worst case variant 1A2/1B1 4. worst case variant 1A2/1B1, alleen parallelwegen. (Alcedo 2008). Het gebied met de locaties waar de rietzanger voorkomt is aangegeven met een rode cirkel. (SOVON, 2008)

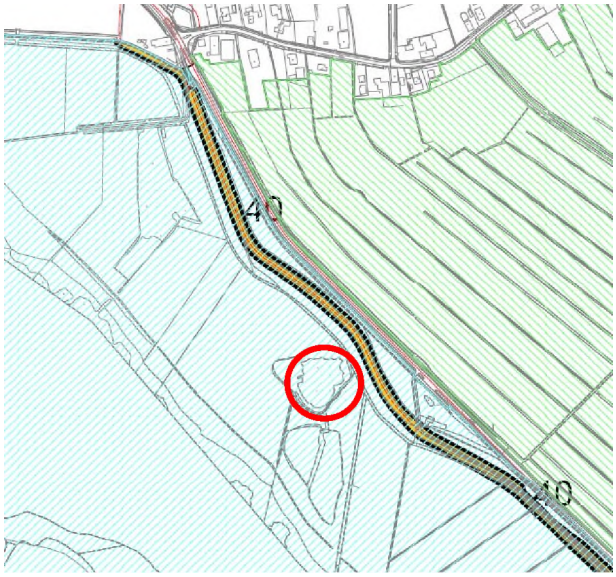
1. Huidige situatie met parallelwegen

2. Autonome ontwikkeling 2022

3. Worst case variant 1A2/1B1

4. Worst case variant 1A2/1B1, alleen de parallelwegen

Bijlage 9 Instandhoudingsdoelstellingen Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H3150 **Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition***

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden komt sporadisch in het gebied voor; het noordelijke, natte deel van het gebied leent zich het beste voor het realiseren van deze doelstelling. Wegens de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding wordt uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit nagestreefd.

H6430 **Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) komt sporadisch in het gebied voor, in goede kwaliteit, met name langs de Overijsselse Vecht.

H6510 **Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)**

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B).

Toelichting Het betreft hier één van de topgebieden in Europa voor kievitsbloemhooilanden (behorend tot *grote vossenstaart* (subtype B)). Uitbreiding is goed mogelijk in het zuidelijk deel van het gebied en wordt nagestreefd wegens het landelijke doel voor dit habitattype.

H91F0 **Gemengde oeverformaties met *Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior* of *Fraxinus angustifolia*, langs grote rivieren (*Ulmenion minoris*)**

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het gebied is één van de weinige Natura2000-gebieden waar het uiterst zeldzame habitattype droge hardhoutooibossen voorkomt. Het type komt nu versnipperd in het gebied voor, maar heeft een goede kwaliteit (met onder meer interessante bolgewassen in de ondergroei); oppervlaktevergroting kan leiden tot kwaliteitsverbetering in de vorm van hogere soortenrijkdom en meer robuustheid van de bossen.

Soorten

H1134 **Bittervoorn**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De Kop van Overijssel maakt deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn.

H1149 **Kleine modderkruiper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De soort deelt grotendeels zijn niche met onder meer de bittervoorn. Bij het realiseren van de doelen voor deze soorten zullen populaties van de kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.

Broedvogels

A021 Roerdomp

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1 broedpaar.

Toelichting: Van oudsher is de roerdomp een regelmatige broedvogel van rietmoerassen met in de 80-er jaren nog een populatie van circa 5 paren. Eind 90-jaren is de soort als broedvogel verdwenen. Vanuit aangrenzende gebieden (Zwarte Meer, de Wieden) is herkolonisatie mogelijk. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest-Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: Van oudsher is de porseleinhoen een regelmatige broedvogel van open moeras en geïnundeerde graslanden met een enkel paartje. De aantallen Porseleinhoenders kunnen sterk oplopen bij gunstige plas-dras situaties in mei en juni (bijvoorbeeld in 1983 zijn 13 roepende mannetjes waargenomen). Het aantal in het doel heeft betrekking op gunstige jaren. In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren op slechts 2 geschat. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest-Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A122 Kwartelkoning

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting: Begin vorige eeuw was de kwartelkoning een relatief algemene broedvogel in vochtige kruidenvegetaties, waarna de stand snel afnam. Langs het Zwarte Water is de soort vermoedelijk altijd wel min of meer jaarlijks als broedvogel aanwezig gebleven. In de 90-er jaren heeft er een opleving plaatsgevonden, conform de landelijke tendens (1998-2002 3-6 paren – maximaal 6 in 2001). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio IJssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A197 Zwarte stern

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 60 paren.

Toelichting: In de eerste helft van de vorige eeuw was de zwarte stern een talrijke broedvogel van vegetaties van drijvende waterplanten (met name krabbescheer). Daarna heeft er een afname plaatsgevonden tot een tiental paren (1983 10 paar). Sedertdien weet de soort zich te handhaven in aantallen tussen de 38 – 90 paren. In de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren jaarlijks tussen de 38 en 58. De nestplaatsen bevinden zich tegenwoordig vaak op uitgelegde rietmatjes en vlotjes, maar ook in natuurlijke krabbescheer-vegetaties. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 broedpaar.

Toelichting: In de eerste helft van de vorige eeuw was de grote karekiet een talrijke broedvogel in dit gebied. Daarna heeft een afname plaatsgevonden tot enkele paren (1984 5 paar). In de laatste twee decennia dreigt de broedplaats verloren te gaan (0-5 paren; 2000 1 paar). Essentieel voor de soort zijn rietmoerassen met vitaal riet en overjarig waterriet. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest-Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A037 Kleine zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kleine zwanen waren van 1993 tot 1997 van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn van jaar op jaar sterk fluctuerend en recent relatief laag. Ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is er geen herstelopgave van toepassing vanwege de beperkte betekenis van het gebied voor deze soort.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2100 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattypen H6510 glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B) of H91FO droge hardhoutooibossen is toegestaan.

Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als foerageergebied. Tot begin jaren negentig was er sprake van lage aantallen, daarna is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 570 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattypen H6510 glanshaver- en vossestaarthooilanden, grote vossestaart (subtype B) of H91Fo droge hardhoutooibossen is toegestaan.

Toelichting Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaapplaats en als foerageergebied. Aantallen zijn in de jaren tachtig sterk toegenomen, sinds begin jaren negentig min of meer stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A054 Pijlstaart

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn van jaar op jaar sterk fluctuerend, maar er is sprake van een positieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn van jaar op jaar sterk fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A125 Meerkoet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 320 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen zijn sinds 1996 afgenomen, net als elders in het Rivierengebied, waarschijnlijk in samenhang met een toename in de randmeren. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding.

A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grutto o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Aantallen zijn van jaar op jaar fluctuerend, met recent minder vaak hoge aantallen. Behoud van de huidige situatie is voldoende daar de oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor broedvogels.

Bijlage 10 Instandhoudingsdoelstellingen Zwarte Meer

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habtitattypen en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H3150 **Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition***

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Tot de jaren 1960 was het Zwarte Meer kraakhelder en vol met kranswieren en fonteinkruiden, maar door de toevoer van verontreinigd water ontstond in die periode een zuurstofloze en geëutrofiëerde situatie waardoor de waterplantenbegroeiingen ineenstortten. Er resteren nog enkele delen met fonteinkruidbegroeiingen. Verbetering is goed mogelijk gezien de sterk verbeterde waterkwaliteit, waarbij mogelijk op termijn ook habitattype H3140 kranswierwateren kan terugkeren. Het gebied levert de grootste bijdrage voor het voorkomen van fonteinkruidbegroeiingen.

H6430 **Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is in matige vorm aanwezig in de oeverlanden. Dit subtype verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding.

H6510 **Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)**

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *grote vossenstaart* (subtype B).

Toelichting Van het habitattype glanshaver- en vossenstaarthooilanden zijn momenteel kleine oppervlakten kievitsbloemhooilanden aanwezig, behorend tot het subtype *grote vossenstaart* (subtype B) dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. In het gebied zijn goede potenties voor uitbreiding van dit type.

Soorten

H1145 **Grote modderkruiper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De betekenis van het Zwarte Meer voor de grote modderkruiper is niet duidelijk, maar van de grote wateren levert het IJsselmeergebied waarschijnlijk de grootste bijdrage voor deze soort, mede gezien de hoge aantallen van de soort in de omliggende polders.

H1149 **Kleine modderkruiper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper is bekend van enkele killen in het gebied.

H1163 **Rivierdonderpad**

Doel Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De wijdverspreide soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De rivierdonderpad komt in het Zwarte Meer voor op zowel natuurlijk substraat (driehoekmosselen) als op kunstmatig substraat (kribben).

H1318 **Meervleermuis**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied voor meervleermuizen. In denabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

Broedvogels

A021 **Roerdomp**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 6 paren.

Toelichting De roerdomp is van oudsher een broedvogel in de uitgestrekte rietvelden. Hoogste aantallen werden vastgesteld na een reeks zachte winters (maximaal 13 in 1961). In de periode 1981-2003 werden jaarlijks tussen de 2 en 6 paren vastgesteld, al ontbreken uit menig jaar telgegevens. In 2000-2003 werden slechts 2-4 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A029 **Purperreiger**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting In 1940 vestigde de purperreiger zich in het Zwarte Meer. De populatie name geleidelijk toe tot een maximum van circa 150 paren in 1968. Vervolgens trad een sterke afname op met ten minste 60 paren begin 80-er jaren en ten minste 30 paren begin 90-er jaren. In de periode 1999-2003 resteerden 2-15 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A119 **Porseleinhoen**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 7 paren .

Toelichting De porseleinhoen was al voor de afsluiting een talrijke broedvogel in de biezenvegetaties langs de oever van het Zwarte Meer. Door het geleidelijk verdwijnen van deze begroeiing na de afsluiting nam het aantal af tot het huidige, sterk fluctuerende niveau van 1-7 paren.
Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gewenste aantal heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie, in gunstige jaren.

A292 **Snor**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting De snor is van oudsher een broedvogel in rietvelden langs de kust. Door uitbreiding van het riet in de 50-er en 60-er jaren nam het aantal sterk toe tot een aantal van 200 paren in 1970. Daarna liep het aantal weer duidelijk terug en in 2000 resteerden hooguit enkele 10-tallen paren; gemiddeld voor de periode 1999-2003 27 paren. Het herstellen van een populatieniveau boven het gewenste aantal voor een regionale sleutelpopulatie van 100 broedparen, samen met de andere oostelijke randmeren, zal een belangrijk bolwerk betekenen voor de Nederlandse populatie. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio randmeren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 **Rietzanger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor met een draagkracht voor een populatie van ten minste 270 paren.

Toelichting In de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren van de rietzanger geschat op 270.
Gezien de landelijke gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 **Grote karekiet**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De grote karekiet is van oudsher een talrijke broedvogel van de waterrietvelden. In 1970 werd de populatie op ca. 200 geschat. Tellingen uit begin 90-er jaren leverden nog maximaal 59 paren op (1990) en in de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren jaarlijks 32-37. Het Zwarte Meer is een zeer belangrijk bolwerk voor de grote karekiet in Nederland en één van de weinige gebieden waar in de 90-er jaren het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie van 40 paren nog werd overschreden. Het laatst in 1998 met 44 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagdracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A005 **Fuut**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de fuut o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present met een piek in september en een minimum in december/januari. Eind jaren tachtig – begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen en sindsdien weer enigszins afgenomen. Regionaal zijn aantallen stabiel en nationaal toenemend. De matig ongunstige staat van instandhouding op onderdeel leefgebied heeft vooral betrekking op het IJsselmeer en Markermeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A017 **Aalscholver**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 330 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de aalscholver o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met hoogste aantallen in augustus/september, en minima in december-februari. De populatie is sterk toegenomen sinds midden jaren tachtig, recente aantallen zijn weer iets lager. Zowel regionaal als nationaal nemen aantallen toe tot stabiliserend, daarom is er geen herstelopgave voor de recente afname van toepassing. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A034 **Lepelaar**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de lepelaar o.a. een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren met een negatieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 **Kleine zwaan**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kleine zwaan o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Hoogste aantallen zijn aanwezig in november en in maart, maar met sterke jaar op jaar fluctuaties. Sinds midden jaren negentig is het aantal foeragerende vogels afgenomen, mogelijk in relatie tot toegenomen aantallen knobbelzwanen in de zomer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A039 **Toendrarietgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Het gebied heeft voor de toendrarietgans o.a. een functie als slaapplaats. De gegevens zijn niet toereikend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A041 **Kolgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 740 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaapplaatsfuncite is waarschijnlijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens voor een kwantificering in het doel. Het aantalsverloop vertoont een positieve tendens, echter niet significant door het voorkomen van zeer grote fluctuaties. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A043 **Grauwe gans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 630 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de foerageerfunctie. Aantallen zijn sinds 1980 sterk toegenomen, meer recent enigszins afvlakkend en sterk fluctuerend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A050 **Smient**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaapplaats. De soort is een overwinteraar van september-april. De populatie is plotseling sterk toegenomen in 1991 en is sindsdien stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A051 **Krakeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met sinds 1999 relatief grote aantallen in augustus/september. Verder is er sprake van een doorgaande populatietoename, zoals ook in andere gebieden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 **Wintertaling**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 470 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de wintertaling o.a. een functie als foerageergebied. In de jaren negentig is de populatie toegenomen. Fluctuaties wijken af van het landelijk beeld maar komen overeen met die van het Ketelmeer & Vossemeer. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A054 **Pijlstaart**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de pijlstaart o.a. een functie als foerageergebied. De pijlstaart is een doortrekker, met een najaarspiek rond november en een voorjaarspiek in februari/maart. In de jaren negentig is de populatie toegenomen, weliswaar met sterke fluctuaties. Recent is er mogelijk sprake van enige afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A056 **Slobeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met een piek in september en lage aantallen in december-februari. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge populatieaantallen, daarna is enige afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A059 **Tafeleend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 240 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen tafeleenden waren in 1993-97 van internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek recent verschoven van december naar oktober als gevolg van een toename van het aantal, waarschijnlijk in verband met herstel van de populatie driehoeksmosselen in de regio. Sinds midden jaren negentig is de populatie weer afgenomen, zonder aanwijsbare verslechtering van het leefgebied. Deze afname ging gepaard met een forse toename in de Veluwerandmeren, waar door ecologisch herstel de voedselbeschikbaarheid sterk toenam. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A061 **Kuifeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kuifeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is overwinteraar van september-april, met midden jaren negentig tijdelijk grote concentraties in september/oktober, waardoor de populatie de eerste helft van de jaren negentig sterk is toegenomen. Vervolgens treedt jaarlijks een toename op in januari-maart. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A125 **Meerkoet**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.800 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. De hoogste aantallen zijn aanwezig in de periode september-november. In de eerste helft van de jaren negentig is de populatie fors toegenomen, daarna stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A156 **Grutto**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Het gebied heeft voor de grutto o.a. een functie als slaapplaats. De gegevens zijn niet toerijkend voor een trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A197 **Zwarte stern**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting De Zwarte stern is een zomergast, meest aanwezig in mei-augustus. Begin jaren negentig was er sprake van relatief hoge aantallen, daarna is een afname opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleer

Bijlage 11 Instandhoudingsdoelstellingen Wieden

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H3140 **Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties**

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het gebied was in het verleden bijzonder rijk aan habitattype kranswierwateren. In de afgelopen tientallen jaren is veel hiervan verdwenen, maar recent treedt enig herstel op. Uitbreiding oppervlakte en verdere kwaliteitsverbetering kan gerealiseerd worden, zodat het gebied in de toekomst een zeer grote bijdrage kan leveren aan het landelijke doel voor het habitattype.

H3150 **Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition***

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Na een sterke achteruitgang omstreeks 1970, is het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden nu weer aanwezig, maar vaak van matige kwaliteit. Dit is niet alleen voor het habitattype en daaraan gebonden soorten van belang, maar ook voor de fauna die voor het volbrengen van de levenscyclus contact- of mozaïeksituaties nodig heeft, zowel als voor de opbouw van de verlanding.

H4010 **Noord-Atlantische vochtige heide met [redacted] *tetralix***

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B).

Toelichting Hoewel minder prominent dan in het gebied Weerribben, is het habitattype vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B) in sommige deelgebieden in uitstekende kwaliteit aanwezig. Wegens het landelijke doel voor dit habitattype en de mogelijkheden in het gebied wordt uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd.

H6410 **Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)**

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitattype blauwgraslanden is in het gebied Wieden vooral te vinden op of langs restveen.

H6430 **Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is in het gebied Wieden uitstekend ontwikkeld aanwezig.

H7140 **Overgangs- en trilveen**

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Toelichting Samen met het gebied Weerribben is het gebied Wieden topgebied voor het habitattype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Plekken met armbloemige waterbies, die alleen in dit gebied voorkomen, kunnen worden opgevat als intermediair tussen *trilvenen* (subtype A) en habitattype H7230 kalkmoerassen. Subtype A is gebonden aan fosfaatarme en bicarbonaatrijke wateren. Er moeten voldoende mogelijkheden gegarandeerd worden voor nieuwvorming ter vervanging van oude stadia die geleidelijk overgaan in het andere subtype (*veenmosrietlanden* (subtype B)) en in habitattype H4010 vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B). Subtype B is momenteel in een veel groter oppervlakte aanwezig dan subtype A. Een deel van habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) is nodig om te ontwikkelen naar overgangs- en trilvenen.

H7210 ***Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae***

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitattype galigaanmoerassen was in het verleden veel aanwezig en met hoge kwaliteit (onder andere met slank wollegras). Delen hiervan zijn geleidelijk door successie verdwenen, terwijl er weinig nieuwvorming is. Nieuwvorming is nodig om dit type duurzaam te behouden. Daarmee wordt tevens een grote bijdrage geleverd aan de diversiteit aan vegetatiestructuren in het gebied.

H91D0 ***Veenbossen**

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Er is een zeer beperkt areaal hoogveenbos. Verwacht wordt dat er een autonome ontwikkeling zal gaan plaatsvinden van dit type vanuit elzenbroekbos. Wegens het landelijk doel voor dit habitattype en de toestand in het gebied wordt verbetering van de kwaliteit nagestreefd.

Soorten

H101X **Platte schijfhoren**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De Wieden is één van de gebieden die een grote bijdrage levert voor de platte schijfhoren.

H1042 **Gevlekte witsnuitlibel**

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen.

Toelichting De populatie gevlekte witsnuitlibellen in dit gebied behoort tot de drie populaties in Nederland. Het gebied omvat een groot deel van het potentiële leefgebied en daarom is het noodzakelijk dat de populatie uitgroeit tot 20% van het landelijke doel. Voortdurende aanwezigheid van verlandende wateren is daarvoor een vereiste.

H1060 **Grote vuurvlinder**

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen.

Toelichting De grote vuurvlinder heeft een zeer ongunstige gunstige staat van instandhouding. Het gebied bevat één van de drie populaties in Nederland, die thans geen van alle duurzaam zijn.

H1082 **Gestreepte waterroofkever**

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De gestreepte waterroofkever heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding en is vrijwel geheel beperkt tot laagveenmoerassen.

H1134 **Bittervoorn**

Doel Behoud verspreiding en behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de soort en is daarom van relatief groot belang voor de bittervoorn.

H1145 **Grote modderkruiper**

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De grote modderkruiper is bekend uit de randen van het gebied Wieden.

H1149 **Kleine modderkruiper**

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding; de soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De kleine modderkruiper deelt grotendeels zijn niche met de habitat van de bittervoorn en grote modderkruiper; bij het realiseren van de doelen voor deze soorten, zullen populaties van de kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.

H1163 **Rivierdonderpad**

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad is een wijdverspreide soort die landelijk een matig ongunstige staat van instandhouding heeft.

H1318 **Meervleermuis**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied heeft voor de meervleermuis onder andere een functie als foerageergebied, in de nabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

H1393 **Geel schorpioenmos**

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.

Toelichting Geel schorpioenmos komt voor in de oeverlanden van het Meppelerdiep. Het is de enige vindplaats in ons land, maar de soort komt hier over een aanzienlijke oppervlakte voor. De soort profiteert van de uitbreiding van habitattype H7140 overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A). Het is onduidelijk in welke mate dit gebied kan dienen als uitvalsbasis voor een verdere verspreiding van geel schorpioenmos in ons land.

H1903 **Groenknolorchis**

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting De groenknolorchis komt min of meer stabiel voor in het habitattype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A). In sommige oude trilvenen is het voorkomen in de loop van de successie beperkt geraakt tot een smalle gradiënt tussen veenmosrijk trilveen of moerasheide en greppelkanten met slaapmossen.

Broedvogels

A017 **Aalscholver**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.000 paren.

Toelichting Het gebied Wieden herbergt van oudsher een kolonie aalscholvers. Op het dieptepunt van de stand in Nederland van 1.150 paren in begin 60-er jaren was het, naast het Naardermeer, de enige broedplaats in Nederland. Tot in begin 80-er jaren broedden jaarlijks enkele 100-den paren (in 1981 325 paren). Daarna nam de omvang van de kolonie snel toe tot 1.000 paren in 1992. In de periode 1993-2003 fluctueerde het aantal tussen de 760 (1997) en 1.214 (2000) zonder een duidelijk trend. Een belangrijk deel van het foerageergebied ligt in het IJsselmeer/Zwarte Meer. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A021 **Roerdomp**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.

Toelichting De roerdomp is van oudsher broedvogel van de rietmoerassen in het gebied Wieden. In de 80-er jaren schommelde de populatie rond de 10 paren. Begin 90-er jaren trad een dieptepunt op met 4-5 paren, waarna de populatie voorspoedig herstelde tot een niveau boven het gewenste aantal van 20 paren voor een sleutelpopulatie: in 2001 en 2002 23 paren. In 2003 werden zelfs 29 paren vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente, relatief hoge niveau gewenst. Na de Oostvaardersplassen levert het gebied Wieden de grootste relatieve bijdrage als broedgebied voor de roerdomp in Nederland. Het zijn de enige twee gebieden in Nederland met een sleutelpopulatie.

A029 **Purperreiger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.

Toelichting De purperreiger is van oudsher broedvogel van het gebied Wieden. In het begin van de 80-er jaren broedden circa 40 paren, waarna een duidelijke terugval optrad tot een niveau van ca. 20 paren. Vanaf 1994 zit het aantal paren weer in de lift met een (voorlopig) maximum van 58 paren in 2000 en 2003. Behalve (water)rietmoeras is ook voldoende foerageergebied in de omgeving noodzakelijk. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente, relatief hoge niveau, gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A081 **Bruine kiekendief**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De bruine kiekendief is van oudsher broedvogel van de rietmoerassen van het gebied Wieden. Een telling in 1982 leverde 35 paren op. Vervolgens is het aantal paren afgenomen tot een niveau van minder dan 10 aan het begin van de 90-er jaren om vervolgens weer te herstellen tot een (voorlopig) maximum van 21 paren in 2001; juist boven het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A119 **Porseleinhoen**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De porseleinhoen is van oudsher broedvogel van plas-dras grasland. Het aantal paren lag doorgaans rond de 5, maar is vanaf 1997 duidelijk toegenomen tot boven de 20 paren in 2002 en 2003. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente hoge niveau gewenst. Het aantal heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A122 **Kwartelkoning**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De kwartelkoning is van oudsher broedvogel van vochtige hooilanden. Het afgelopen decennium is de soort als broedvogel teruggekeerd met als maximum 13 paren in 1998 en 2000. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied heeft in potentie voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A153 **Watersnip**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 120 paren.

Toelichting De watersnip is van oudsher broedvogel in natte hooilanden en vooral in pas gemaaid, plas-dras rietland. Recente telgegevens voor het hele gebied zijn schaars. Tellingen in deelgebieden wijzen op een recente afname. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 117. Het gebied Wieden vormt nog steeds een bolwerk voor deze, in Nederland sterk in aantal achteruit gaande, broedvogel. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A197 **Zwarte stern**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 200 paren.

Toelichting De zwarte stern is van oudsher een talrijke broedvogel van krabbescheervelden; begin 80-er jaren broedden jaarlijks 160-280 paren. Het aantal paren is vervolgens afgenomen tot circa 100 aan het einde van de 90-er jaren. Mede door het aanbod van nestvlotjes broedden in 2003 weer 194 paren. Het gebied leverde daarmee in dat jaar verreweg de grootste relatieve bijdrage als broedgebied in Nederland, met 16% van de landelijke populatie. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente hoge niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A275 **Paapje**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Het gebied Wieden is één van de weinige laagveenmoerassen waar het paapje regelmatig tot broeden komt. Tellingen uit de periode 1990-2001 leverden jaarlijks tussen de 3 en 9 paren op. In recente jaren werden geen territoria meer vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is hervestiging van een populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 **Snor**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting De snor is van oudsher een algemene broedvogel van vitaal, ten dele overjarig, (water)riet van voldoende omvang en kwaliteit. Vermoedelijk is de soort, in analogie aan de ontwikkelingen in de Weerribben, sterk achteruit gegaan. In de periode 1993-97 broedden ca. 70 paren en de schatting voor de periode 1999-2003 komt op 60 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Door herstel van het broedhabitat kan het niveau van een sleutelpopulatie vermoedelijk weer bereikt worden. Het is daarmee één van de weinige gebieden in Nederland met deze potentie.

A295 **Rietzanger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3.000 paren.

Toelichting De rietzanger is van oudsher een talrijke broedvogel. Recente telgegevens uit deelgebieden wijzen op een substantiële toename. De schatting voor het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 komt op 3.400 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 **Grote karekiet**

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De grote karekiet is van oudsher een algemene broedvogel van vitaal, ten dele overjarig, (water)rietland. De eerste integrale telgegevens stammen uit 1990 toen 22 paren werden geteld. In de daarop volgende jaren werden jaarlijks tussen de 15 en 28 paren geteld met in 2002 en 2003 slechts respectievelijk 9 en 7 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A005 **Fuut**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 110 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de fuut o.a. een functie als foerageergebied. De aantalsontwikkeling is vergelijkbaar met die van de aalscholver, met een piek in de eerste helft van de jaren negentig, daarna een afname, uiteindelijk gestabiliseerd op een hoger niveau dan in de jaren tachtig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer.

A017 **Aalscholver**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen aalscholvers zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaapplaats. De aantalsontwikkeling is vergelijkbaar met die van de fuut, met een piek in de eerste helft van de jaren negentig, daarna een afname, uiteindelijk gestabiliseerd op een hoger niveau dan in de jaren tachtig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A037 **Kleine zwaan**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 8 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft o.a. voor de kleine zwaan een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Er is geen duidelijke trend, aantallen zijn sterk fluctuerend. Vanwege de vermoedelijk natuurlijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is er geen herstelopgave van toepassing.

A041 **Kolgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3.800 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattype H4010 vochtige heiden of H7140 overgangs- en trilvenen is toegestaan.

Toelichting Aantallen kolganzen zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal sterk toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A043 **Grauwe gans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.100 vogels (seizoensgemiddelde). Enige achteruitgang in omvang foerageergebied ten gunste van habitattype H4010 vochtige heiden of H7140 overgangs- en trilvenen is toegestaan.

Toelichting Aantallen grauwe ganzen zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied en als slaapplaats. Sinds begin jaren negentig is de soort in sterk aantal toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A050 **Smient**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaapplaats en als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051 **Krakeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 150 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen krakeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig is de soort in aantal toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A059 **Tafeleend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 210 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de tafeleend o.a. een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoonde een optimum rond 1995, daarna een afname, maar de soort is nog steeds talrijker dan in de jaren tachtig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende vanwege dit aantalsverloop en de marginale bijdrage aan de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding.

A061 **Kuifeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 430 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kuifeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is in aantal toegenomen sinds de jaren tachtig, weliswaar met grote fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral een gevolg van de negatieve toekomstverwachtingen op grond van oligotrofiëring en terugkeer van zoet-zout overgangen.

A068	**Nonnetje**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 30 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen nonnetjes zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Begin jaren negentig is de soort in aantal toegenomen, daarna fluctuerend. De landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer, zodat behoud voor het gebied Wieden voldoende is.

A070	**Grote zaagbek**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de grote zaagbek o.a. een functie als foerageergebied. Trendinformatie is niet beschikbaar. De landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer, zodat behoud voor het gebied Wieden voldoende is.

A094	**Visarend**
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensmaximum).
Toelichting	Het gebied heeft voor de visarend o.a. een functie als foerageergebied. Het gebied levert één van de grootste bijdragen binnen het Natura2000-netwerk. De beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.